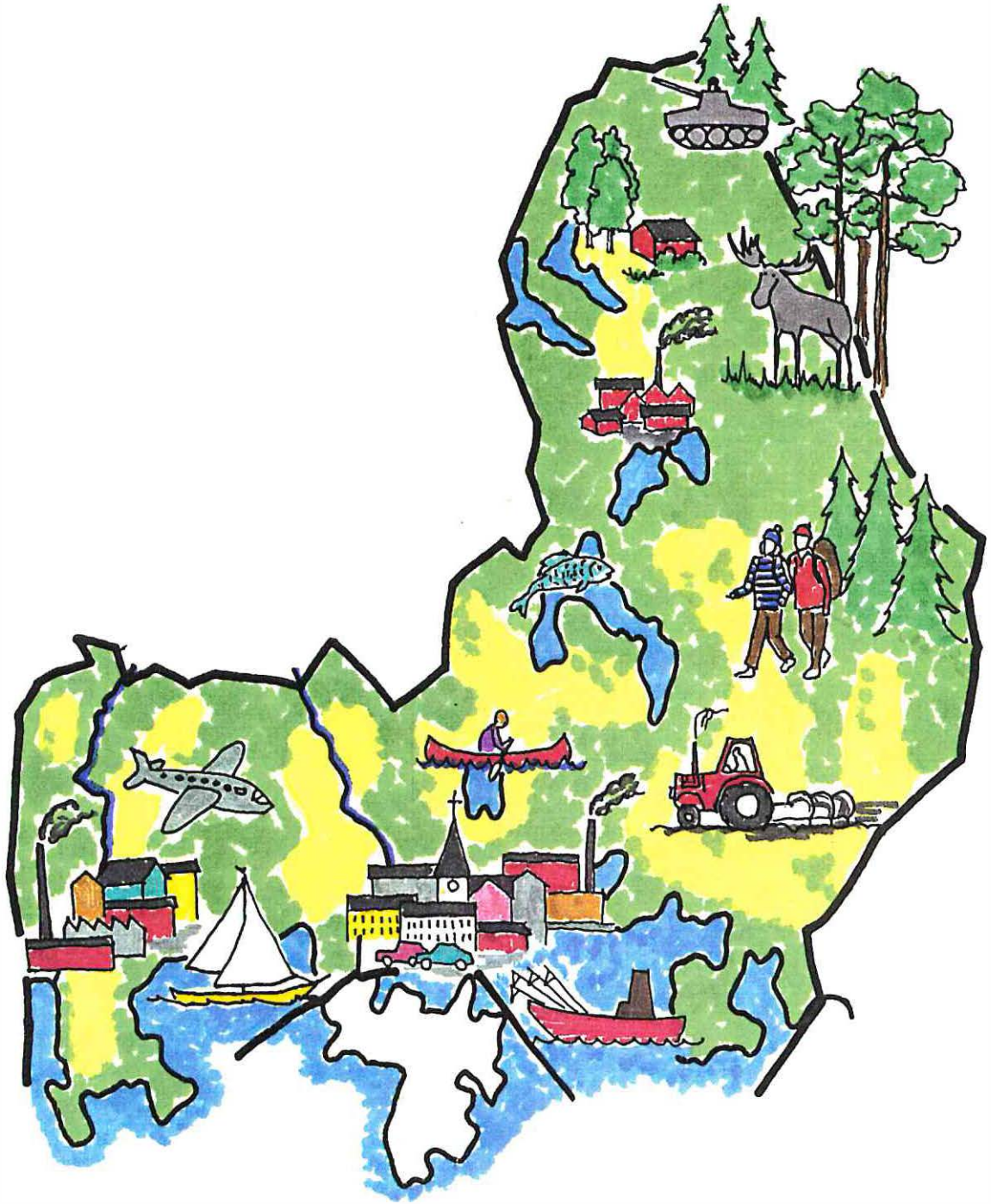
ÖVERSIKTSPLAN

FÖR KARLSTADS KOMMUN

DEL 1

FÖRSLAG TILL
ANVÄNDNING AV
MARK OCH VATTEN

STADSBYGGNADSKONTORET
APRIL 1989

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

SAMMANFATTANDE KARTOR

FÖRORD 3

ÖVERSIKTSPLANENS UPPBYGGNAD 3

PLANERINGSUNDERLAG 4

MÅL OCH MOTIV 5
- Mål och motiv enligt PBL 5
- Vissa övergripande mål för den fysiska planeringen 5
- Kommunledningens direktiv 6
- Bebyggelseutveckling - fysisk struktur 6
- Naturresurser och miljö 6
- Naturvård 7
- Kulturmiljövård 8
- Fritid och friluftsliv 8
- Jord- och skogsbruk 9
- Kommunikationer 10

BEFOLKNINGS- OCH HUSHÅLLSUTVECKLING 11
- Befolkning 11
- Hushållstillväxt och bostadsbehov 13

AREALBEHOV FÖR TÄTORTSUTBYGGNAD 14
- Bostäder 14
- Industri, kontor och handel 14

KARLSTADS TÄTORTSUTBYGGNAD 15
- Norr 15
- Nordväst 16
- Väster 17
- Söder-sydväst 17
- Områdessamband 18

ÖVRIGA TÄTORTER 21
- Vålberg 21
- Edsvalla 22
- Skåre 22
- Molkom 22
- Skattkärr 23
- Väse 23

BYGGANDE PÅ LANDSBYGDEN 24

FRITIDSBEBYGGELSE 24

KOMMUNIKATIONER, TEKNISK FÖRSÖRJNING 27
- Flygplats 27
- Vägar 27
- Järnväg 28
- Hamn 28
- Gasledning 28

FRITID OCH FRILUFTSLIV 30
- Anläggningsbundet friluftsliv mm 30
- Närströvområden 30
- Gröna stråk 32

NATURVÅRD OCH KULTURMINNESVÅRD 34

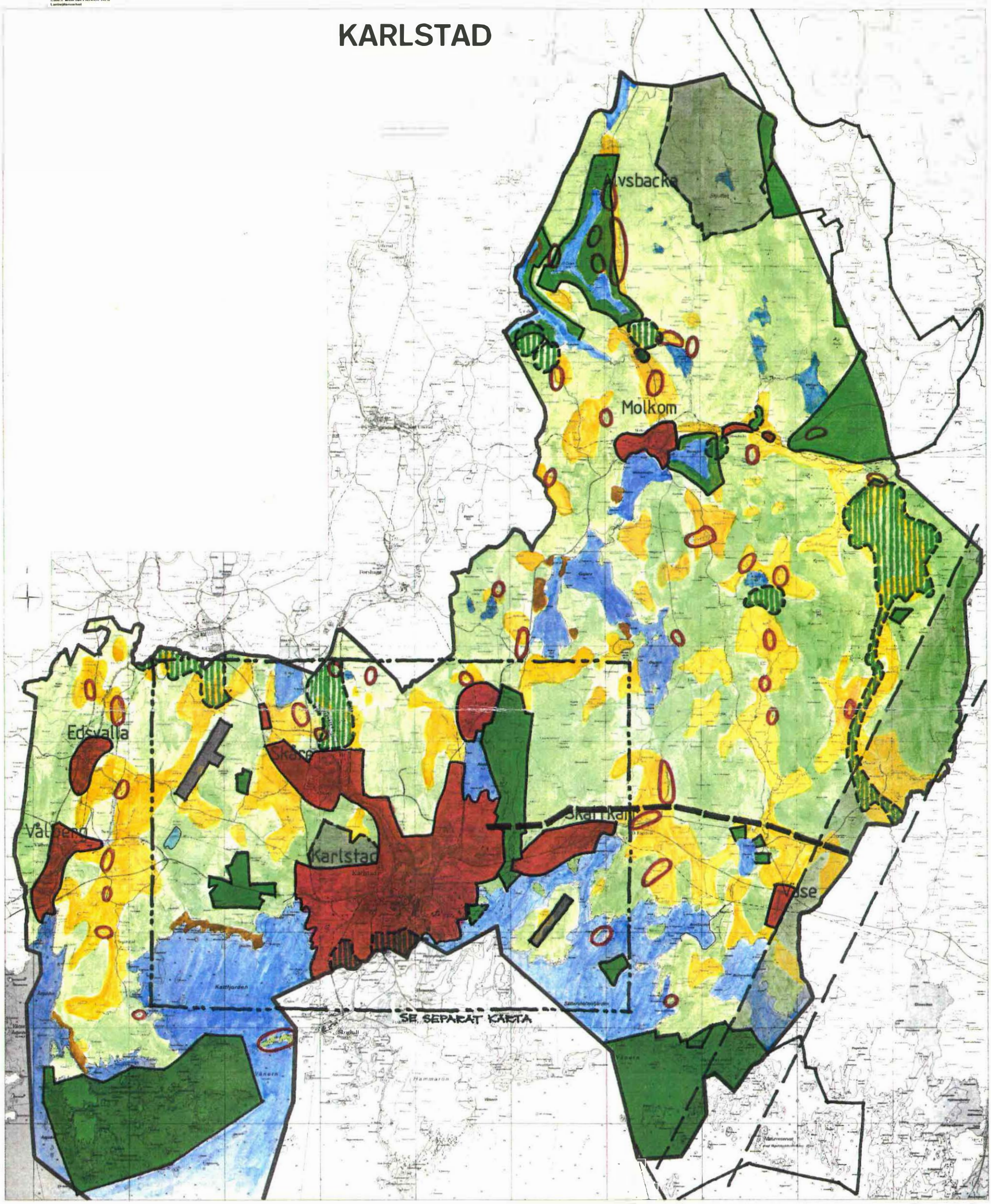
TOTALFÖRSVAR 39

Lantmäteriet

KARTA 1

SAMMANFATTANDE KARTA • HELA KOMMUNEN

KARLSTAD

- TÄTORTSOMRÅDE INKL. EXPANSIONSOMRÅDEN
- FRITIDSBEBYGGELSE
- RESERVAT FÖR FLYGPLATS
- BYAR ETC VARS FRAMTIDA BEBYGGELSE-UTVECKLING SKA STUDERAS SÄRSKILT
- OMRÅDE AV INTRESSE FÖR TOTALFÖRSVARET
- RESERVAT FÖR FRAMTIDA GASLEDNING
- ÅKERMARK
- SKOG OCH ÖVRIG MARK
- NATURRESERVAT ELLER NATURVÅRDSOMRÅDE
- FÖRESLAGET NATURRESERVAT
- OMRÅDE MED SÄRSKILDA NATURVÄRDEN

ÖVERSIKTSPLAN FÖR KARLSTADS KOMMUN

SAMMANFATTANDE KARTA • HELA KOMMUNEN

KARTA 2

SAMMANFATTANDE KARTA • TÅTORTSOMRÅDET

SAMMANFATTANDE KARTA • TÄTORTSOMRÅDET

ÖVERSIKTSPLAN FÖR KARLSTADS KOMMUN

KILSRÅVINERNA
BOHAGEN
TODENEHAGEN
ALMARSKOGEN
ULVSBY · VALLARGÅRDET
ILANDA - MOHOLM
80 dBA (MOMENTAN)
55 dBA
MELLERUDSTORP
DJUPDALEN
TYKTERRÅNGEN
EDSGATAN
ALSTERDALEN
STEFFENSMINNE
BRYNGFJORDEN
JÄRPETAN
NORRA KRONOPARKEN
SKATTKÄRR
BRÅTEBÄCKEN
J2 GYNOMRÅDE
VIDEHOLMEN
BUSTERUD
SÖRMON
VÄLSVIKSLEDEN
ERIKSBERG
VÄLSVIKEN
ULLEBERG
SÖDRA RINGLEDEN
BJÖRKÄS
YTTRE HAMNEN
JÄVERÖN
DINGELSUNDET
FLYGPLATSEN
KLARÄLVSDELTAT

Karlstad
Kristinehamn
Kattfjorden
Sättersholmsfjärden
Alster
Alstern
Hammarö
Hammarösjön

BEFINTLIG BEBYGGELSE
PÅGÅENDE MARKANVÄNDNING - ÅKER
- ÖVRIG MARK
EXPLOATERINGSOMRÅDEN
BOSTÄDER
ARBETSPLATSER
ÄNDAMÅL INTE FASTLAGT

TEKNISK ANLÄGGNING
PLANERAD TRAFIKLED
OMRÅDE FÖR TOTALFÖRSVARET
BULLERGRÄNSER KRING FLYGPLATS
FLYGPLATSRESERVAT
RESERVAT GASLEDNING

NATURRESERVAT
NATURVÅRDSOMRÅDE
OMRÅDE MED SÄRSKILDA NATURVÅRDEN
NÄROTRÖVOMRÅDE
GRÖNT STRÅK

FÖRORD

Denna rapport utgör ett preliminärt förslag till kommuntäckande översiktsplan för Karlstads kommun. Förslaget överlämnas nu på remiss till berörda kommunala och statliga organ, politiska partier, intresseorganisationer och andra som kan ha intressen att bevaka i detta sammanhang.

Översiktsplanen ska behandla de långsiktiga, strategiska frågorna för markanvändning och byggande och vara av programmässig och vägledande art. Redovisningen är schematisk och syftar till att ge överblick över sammanhang och långsiktig struktur. Översiktsplanen anger inte hur enskilda intressen ska beaktas. Detta sker vid detaljplaneläggning eller vid enskilda tillståndsbeslut, där översiktsplanen tjänar som vägledning vad beträffar allmänna intressen. Översiktsplanen är dock inte juridiskt bindande för efterkommande beslut.

Arbetet med Karlstads översiktsplan påbörjades våren 1988 när kommunstyrelsen i maj beslutade uppdra åt byggnadsnämnden att ansvara för arbetet med planens upprättande. Kommunstyrelsen överlämnade samtidigt sina riktlinjer för planens innehåll.

Arbetet har hittills bedrivits inom en projektgrupp till vilken i stort sett samtliga kommunens förvaltningar inbjöds. Stadsplanekontoret - numera stadsbyggnadskontoret - har varit projektledare. Inom ramen för projektgruppen har ett par mindre arbetsgrupper svarat för det praktiska arbetet. Översiktsplanens underlagsmaterial har under arbetets gång diskuterats i byggnadsnämnden och i kommunstyrelsen. Underlagsmaterialet har också redovisats i naturvårdsrådet.

Den nu aktuella remissomgången ingår i planarbetets samrådsförfarande. Efter remisstidens utgång kommer planförslaget att bearbetas och kompletteras med ledning av de remissynpunkter och kompletterande uppgifter som kommit fram. Förslag till fördjupade översiktsplaner för Skattkärr, Välberg Edsgatan och Mellerudstorp kommer också att tas fram under denna tid. Ett fullständigt planförslag kommer att ställas ut under 4:e kvartalet 1989.

ÖVERSIKTSPLANENS UPPBYGGNAD

Rapporten består av två delar. I del 1 presenteras förslag till användning av mark och vatten samt de mål och motiv som legat till grund för avvägningar mellan olika intresseanspråk. Materialet består av kartor - dels över hela kommunen i skala 1:250000, dels över Karlstads tätort med näromgivning i skala 1:100000 - och kompletterande beskrivning. Kartorna beskriver dels framtida markutnyttjande, dels rekommendationer för planläggning och lovprövning enligt PBL och för förordnanden tillståndsgivning enligt andra lagar. I del 2 presenteras de olika anspråk på användning av mark och vatten som riktas från olika intresseområden och som blivit föremål för avvägningar och ställningstaganden.

* Stads- och kommundelar ska planeras så att de i möjligaste mån blir "självförsörjande" med avseende på bostäder, arbetsplatser, rekreation och service.

* Karlstads speciella kvaliteter - närheten till vatten, det omväxlande landskapet och växlingen mellan bebyggelse och grönområden - bör utnyttjas och förstärkas i planeringen.

Kommunledningens direktiv

Kommunstyrelsen beslöt den 16 maj 1988 att uppdra åt byggnadsnämnden att bedriva arbetet med upprättande av förslag till översiktsplan för kommunen och gav samtidigt vissa riktlinjer för arbetet.

Riktlinjerna anger att vissa områden ska ägnas särskild uppmärksamhet. Dessa är Mellerudstorp samt området mellan Karlstad och Mellerudstorp, området mellan Karlstad och Skattkärr, området mellan Kronoparken och Steffensminne samt Norra Stockfallet, Edsgatan och Järpetan. Dessutom ska fördjupade översiktsplaner upprättas för Vålberg och Skattkärr. Jäverön ska till vidare kvarstå som reservat för framtida flygplats. Den framtida användningen av nuvarande flygplatsen ska utredas i särskild ordning. Välsvikenområdet ska reserveras för verksamheter. Därtill ska restriktioner för nybebyggelse läggas på en zon runt tätorterna för att förhindra olämplig randbebyggelse.

Bebyggelseutveckling - fysisk struktur

Karlstad tillsammans med Skåre är centralort både för kommunen och för Värmlands län. Det är naturligt och rimligt att huvuddelen av bostäder, arbetsplatser, service och rekreation i kommunen lokaliseras dit.

Vålberg, Molkom, Skattkärr och Väse bör dock ges möjlighet att utvecklas som "självförsörjande" kommundelar avseende bostäder, arbete, rekreation mm. Utvecklingen inom dessa kommundelar ska vara sådan att befintliga servicefunktioner långsiktigt får ett tillräckligt befolkningsunderlag så att de kan vara kvar. Detta innebär att kommundelarna åtminstone ska behålla sina befolkningstal. Arbetsplatser och service bör i första hand lokaliseras till kommundelarnas centra, dvs tätorterna Vålberg, Molkom, Skattkärr och Väse.

Tätorternas utbyggnadsriktningar för bostads- och arbetsplatsområden bör så långt möjligt väljas så att goda kontakter bostad-arbetsplats erhålls. Korta arbetsresor och goda förutsättningar för kollektivtrafik bör eftersträvas liksom gena och bekväma gång- och cykelstråk. Att skapa god kontakt mellan bostadsområden och naturområden bör också vara ett mål för planeringen.

Parker och grönområden inom tätorterna är viktiga element i miljön. De bör inte tas i anspråk för ny bebyggelse om inte särskilda skäl föreligger.

Bostadsplaneringen bör inriktas på att åstadkomma en allsidig sammansättning både vad gäller upplåtelseformer och bostadsstorlekar. Därigenom kan man bättre tillgodose olika befolkningsgruppers behov och ge förutsättningar för människor att bo kvar i sitt område under olika livsskeden.

Naturresurser och miljö

Begreppen naturresurser och miljö täcker mycket av de fysiska grundvillkoren för människors liv och trivsel och för samhället som helhet. Det må gälla villkor för försörjning och ekonomi eller för hälsa, rekreation, förankring i tillvaron och mycket

MÅL OCH MOTIV

Mål och motiv enligt plan- och bygglagen (PBL)

Varje kommun ska enligt PBL ha en översiktsplan som omfattar hela kommunen. Planen ska behandla de långsiktiga frågorna för mark- och vattenanvändning och för byggande. Planens uppgift är att visa hur kommunen anser att de allmänna intressen som anges i PBL och NRL (lagen om hushållning med naturresurser) bör behandlas för att åstadkomma en från allmän synpunkt lämplig utveckling.

Översiktsplanen ska både ge en helhetsöverblick över kommunen och fördjupade analyser för avgränsade områden. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de områden där flera, konkurrerande markanvändningsanspråk riktas mot området samt åt områden som har angetts vara av riksintresse för olika ändamål.

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande. För att säkerställa de intentioner planen ger uttryck för kan den kompletteras med områdesbestämmelser för avgränsade områden. Även förordnande enligt naturvårdslagen kan användas för säkerställande av vissa områdens framtida användning.

Vissa övergripande mål för den fysiska översiktliga planeringen

De medel som finns att tillgå för att uppnå övergripande samhälleliga mål som full sysselsättning, rättvist fördelat välstånd, god miljö etc är många. Den fysiska planeringen är ett av dem och utgör grunden för genomförande av många andra mål i den kommunala planeringsverksamheten.

Nedan redovisas övergripande, långsiktiga mål som ligger till grund för översiktsplanen för Karlstads kommun.

* Översiktsplanen ska redovisa de allmänna intressen kommunen anser bör ligga till grund för beslut om användning av mark- och vattenområden inom kommunen.

* Planens utformning ska grundas på övergripande sociala, ekologiska och samhällsekonomiska aspekter. Dessa ska vägas mot varandra på ett sätt som främjar en långsiktig god hushållning med våra resurser.

* Samhällsbyggandet ska ges en sådan inriktning att gjorda investeringar kan utnyttjas på ett för samhället som helhet riktigt sätt och så att en på lång sikt ekonomiskt lämplig utbyggnad erhålls.

* Tätortsstrukturen ska ges en sådan utformning att handlingsfrihet finns för framtida val av alternativa markanvändningssätt, kommunikationer etc.

* Hänsyn ska tas till de anspråk på mark- och vattenresurserna som kan komma att ställas genom t ex införande av alternativa brukningsformer inom jordbruket eller ny teknik för energiproduktion för att uppnå ett "miljövänligare" samhälle.

* Handlingsfrihet bör bibehållas att i framtiden kunna nyttja naturresurser eller områden på alternativa sätt, som kanske inte är kända eller aktuella idag.

* Stads- och kommundelar ska planeras så att de i möjligaste mån blir "självförsörjande" med avseende på bostäder, arbetsplatser, rekreation och service.

* Karlstads speciella kvaliteter - närheten till vatten, det omväxlande landskapet och växlingen mellan bebyggelse och grönområden - bör utnyttjas och förstärkas i planeringen.

Kommunledningens direktiv

Kommunstyrelsen beslöt den 16 maj 1988 att uppdra åt byggnadsnämnden att bedriva arbetet med upprättande av förslag till översiktsplan för kommunen och gav samtidigt vissa riktlinjer för arbetet.

Riktlinjerna anger att vissa områden ska ägnas särskild uppmärksamhet. Dessa är Mellerudstorp samt området mellan Karlstad och Mellerudstorp, området mellan Karlstad och Skattkärr, området mellan Kronoparken och Steffensminne samt Norra Stockfallet, Edsgatan och Järpetan. Dessutom ska fördjupade översiktsplaner upprättas för Vålberg och Skattkärr. Jäverön ska till vidare kvarstå som reservat för framtida flygplats. Den framtida användningen av nuvarande flygplatsen ska utredas i särskild ordning. Välsvikenområdet ska reserveras för verksamheter. Därtill ska restriktioner för nybebyggelse läggas på en zon runt tätorterna för att förhindra olämplig randbebyggelse.

Bebyggelseutveckling - fysisk struktur

Karlstad tillsammans med Skåre är centralort både för kommunen och för Värmlands län. Det är naturligt och rimligt att huvuddelen av bostäder, arbetsplatser, service och rekreation i kommunen lokaliseras dit.

Vålberg, Molkom, Skattkärr och Väse bör dock ges möjlighet att utvecklas som "självförsörjande" kommundelar avseende bostäder, arbete, rekreation mm. Utvecklingen inom dessa kommundelar ska vara sådan att befintliga servicefunktioner långsiktigt får ett tillräckligt befolkningsunderlag så att de kan vara kvar. Detta innebär att kommundelarna åtminstone ska behålla sina befolkningstal. Arbetsplatser och service bör i första hand lokaliseras till kommundelarnas centra, dvs tätorterna Vålberg, Molkom, Skattkärr och Väse.

Tätorternas utbyggnadsriktningar för bostads- och arbetsplatsområden bör så långt möjligt väljas så att goda kontakter bostad-arbetsplats erhålls. Korta arbetsresor och goda förutsättningar för kollektivtrafik bör eftersträvas liksom gena och bekväma gång- och cykelstråk. Att skapa god kontakt mellan bostadsområden och naturområden bör också vara ett mål för planeringen.

Parker och grönområden inom tätorterna är viktiga element i miljön. De bör inte tas i anspråk för ny bebyggelse om inte särskilda skäl föreligger.

Bostadsplaneringen bör inriktas på att åstadkomma en allsidig sammansättning både vad gäller upplåtelseformer och bostadsstorlekar. Därigenom kan man bättre tillgodose olika befolkningsgruppers behov och ge förutsättningar för människor att bo kvar i sitt område under olika livsskeden.

Naturresurser och miljö

Begreppen naturresurser och miljö täcker mycket av de fysiska grundvillkoren för människors liv och trivsel och för samhället som helhet. Det må gälla villkor för försörjning och ekonomi eller för hälsa, rekreation, förankring i tillvaron och mycket

annat som ger livet kvalitet. Med människans herravälde över jorden följer också ett ansvar som sträcker sig långt över hennes egen välfärd.

I frågor om hantering av naturresurser och miljö finns ofta spänningar dels mellan sektorsintressen och helhetsvärden, dels mellan kortare och längre tidsperspektiv. Kommunen är ett av de allmänna organ som inom ramen för sina påverkansmöjligheter har ett särskilt ansvar för hushållning med naturresurser och långsiktig helhetssyn på miljön.

De övergripande målen för en långsiktig hushållning med naturresurser och miljö är:

* att produktionsförmågan i ekosystemen vidmakthålls
* att genetisk variation bevaras
* att användningen av icke förnybara naturresurser är inriktad på uthållighet
* att negativ miljöpåverkan minimeras när det gäller
  - ekologiska funktioner
  - naturliga kretslopp
  - livsviktiga system
  - människors hälsa
  - människors livskvalitet

Inom kommunen pågår arbete med ett miljövårdsprogram. Ett förslag som tagits fram har remissbehandlats under sommaren 1988.

Från avsnittet "kommunal målsättning" har följande övergripande målformulering hämtats:

> "Kommunens miljövårdsarbete ska bygga på en ekologisk grundsyn och främja människors hälsa samt skydda den yttre miljön nu och i framtiden".

I förslaget anges att åtgärder mot försurning bör ges hög prioritet, liksom åtgärder mot trafikens miljöstörningar. Utsläpp av hälso- och miljöfarliga kemikalier måste begränsas. Så lite avfall som möjligt ska produceras och det avfall som ändå blir ska i största möjliga utsträckning återvinnas. Slutligen betonas vikten av en målmedveten planering av mark- och vattenanvändning som grund för en varaktig och omsorgsfull hushållning med våra naturresurser och förutsättning för vårt välstånd.

Naturvård

Naturvård handlar i sin vidaste mening om att bevara grunden för allt levande. En förutsättning för detta är bland annat att artrikedom och mångfald tryggas. Detta kan åstadkommas genom skydd av växt och djurarter och av särskilt värdefulla naturområden samt genom att man inom alla samhällssektorer och verksamheter visar hänsyn till naturvården vid utnyttjande av naturresurser.

Naturvården är av stor betydelse för det rörliga friluftslivet. Genom ett målinriktat naturvårdsarbete som värnar om, sprider kunskap om och på olika sätt understödjer de naturvärden som finns i vår omgivning kan vi människor få ett rikare liv.

En del av naturvården syftar till att bevara olika faser i kulturlandskapets utveckling. Detta är av stor vikt för att förstå hur dagens landskap vuxit fram och för hur våra förfäders landskap och levnadsförhållanden såg ut. Dessutom hyser de kulturpräglade landskapstyperna betydande natur- och skönhetsvärden. Landskapsvård - exempelvis aktivt öppethållande av värdefulla landskapsavsnitt - är en viktig del av naturvården.

Värdefulla naturområden som är särskilt känsliga från ekologisk synpunkt bör skyddas. Tre olika grupper av ekologiskt känsliga områden kan urskiljas:

* områden med instabila produktionsförhållanden och ogynnsamma återväxtförutsättningar. Hit räknas t ex områden som är så starkt påverkade av miljöföroreningar att ytterligare påverkan kan ge oacceptabla skador i ekosystemet samt områden som har särskilt låg motståndskraft mot försurning

* områden där det finns utrotningshotade eller "sårbara" växt- och djurarter

* andra områden som är ömtåliga och som inrymmer särskilda ekologiska värden. Som exempel kan nämnas vissa våtmarker, ängs- och hagmarker, äldre kulturlandskap med lång och obruten hävd, urskogar, ädellövskogar, viktiga rast- och häckningsområden för fåglar mm.

Även större sammanhängande områden som är relativt opåverkade av olika exploateringsföretag - typiska landsbygds- och skogsområden - bör så långt möjligt skyddas från exploatering. Ny exploatering bör företrädesvis lokaliseras till sådana områden som redan är påverkade av exploatering.

Kulturmiljövård

Kulturmiljön är en positiv tillgång för livskvalitet och mångfald. Vårt kulturarv består både av enskilda, exklusiva och speciellt intressanta objekt och miljöer och av mer triviala, "vardagliga" miljöer som ger oss kunskap om stadens/bygdens historiska utveckling och vårt ursprung. Områden, miljöer och objekt som är viktiga för vår upplevelse av kontinuiteten i samhällets utveckling och för den lokala identiteten ska så långt möjligt bevaras och skydddas mot ingrepp som kan skada det kulturhistoriska värdet.

Kulturmiljön består, förutom av den byggda miljön, även av den landskapsbild människan genom århundradena har skapat. Så är t ex gärdsgårdar och alléer, öppna fält, åkerholmar, dikesrenar och hagmarker lika mycket delar av kulturmiljön som herrgårdsbyggnader, torpställen, byar och stadsmiljöer och bör ägnas samma uppmärksamhet och omsorg i planeringen.

Fritid och friluftsliv

En innehållsrik och stimulerande fritid har stor betydelse för människors välfärd. Inom fritidsektorn ryms både anläggningsberoende aktiviteter och det rörliga friluftslivet. Där återfinns också fritidsfiske, båtsport och fritidsbebyggelse.

Kommunen bör i sin planering sträva efter att invånarna ska ha tillgång till friluftsområden i bostadens närhet. Områdena ska ha sådan kvalitet och omfattning att människorna får vardagliga möjligheter till stimulerande friluftsliv.

"Gröna områden" inom tätortsbebyggelse ska sammanbindas med mer perifera grönområden och vidare med närströvområden så att man får ett antal "gröna stråk" som sträcker sig från tätorternas centrala delar ut till de stora omgivande naturområdena.

I tätorternas närområde bör större områden "reserveras" för det rörliga friluftslivet - för bär- och svampplockning, orientering, strövande, båtsport och bad mm. Inom sådana områden bör ny bebyggelse eller anläggningar endast få tillkomma inom område med detaljplan eller områdesbestämmelser.

Utbyggnaden av den anläggningsknutna fritidsverksamheten bör tillgodose både föreningslivets och de enskilda kommuninvånarnas behov.

Jord- och skogsbruk

Jord- och skogsbruk är näringar av nationell betydelse.

Under hela efterkrigstiden har jordbruket betecknats som en krympande sektor i näringslivet. Jordbrukets andel av sysselsättningen har minskat liksom dess andel av BNP. Samtidigt har man haft en mycket stark produktivitetssutveckling. Konsumtionen av jordbruksprodukter har på senare tid minskat och man har fått problem med överproduktion och därmed försämrad lönsamhet. Att åstadkomma balans i produktionen har blivit något av en ödesfråga för näringen. Överskottsproblem är ett problem för landet som helhet. Stora lokala variationer förekommer. I Värmland råder underskott i produktionen av jordbruksprodukter och en produktionsökning sägs vara angelägen.

Den försämrade lönsamheten har lett till en minskning av antalet företag och en arealökning hos återstående företag (som köpt den "lediggjorda" marken). Den har också lett till en ökning av antalet deltids- eller fritidsjordbruk, där brukaren har ett annat arbete vid sidan om för att klara försörjningen.

De flesta jordbruksföretag är samtidigt också skogsbruksföretag. Skogsindustrin är en av landets viktigaste inkomstkällor och sysselsätter många människor både direkt och indirekt.

Skogsnäringens övergripande mål är att sörja för en hög virkesproduktion på både kort och lång sikt. Man vill ha skog med stort virkesförråd och god tillväxt där man kan driva ett rationellt skogsbruk. Skogens betydelse som livsmiljö för växter och djur, för vattenbalans och lokalklimat, för friluftsliv och rekreation och för landskapsbilden kan ibland innebära konflikter med önskemålen om ett rationellt skogsbruk.

På samma sätt som för jordbruket är många skogsägare endast delvis sysselsatta inom näringen.De har andra hel- eller deltidsarbeten inom andra näringsgrenar och många är bosatta på andra platser än där de har sin skog.

Den omfattande "avfolkningen" av landsbygden som har skett under efterkrigstiden och i viss mån fortfarande pågår är på flera sätt ett problem för både jord- och skogsbruk. Underlaget för nödvändiga servicefunktioner tunnas ut, skolan och butiken försvinner och möjligheterna att få andra arbeten på orten som komplement minskar. Känslan för bygden - för landskapsbilden - minskar när man inte bor på platsen. Intresset att hävda "marginalmarker" - t ex ängs- och hagmark - minskar. Kostnaderna för skogsbruket ökar genom de längre resorna.

Kommunen bör i sin planering så långt möjligt ta hänsyn till jordbrukets och skogsbrukets intressen och inte ta värdefull produktionsmark i anspråk för exploatering eller försvåra ett rationellt brukande. Det ligger också i kommunens intresse att värna om ett omväxlande och vackert landskap och om tillgång till strövområden med höga naturkvaliteter. Kommunen bör därför om möjligt underlätta för människor att bo kvar/bosätta sig på landsbygden, att driva även mindre lönsamma jord- och skogsbruk, att hävda marginalmarker och att engagera sig i sin bygd.

Kommunikationer

Det är av stor betydelse för kommunen att ha goda kommunikationer både inom kommunen, inom de enskilda tätorterna och med omvärlden. Kommunikationssystemet bör vara uppbyggt så att man kan välja kommunikationsmedel efter olika behov. Genom att åstadkomma goda kopplingar mellan olika kommunikationssystem kan man få nyttjarna att välja det system som är lämpligast med hänsyn till resans längd och behovet av snabbhet.

Kommunen bör i sin planering verka för att energisnåla och miljömässigt fördelaktiga kommunikationssätt väljs. Möjligheterna att gå, cykla eller åka kollektivt inom tätorterna bör främjas, dels genom utbyggnad av gena och tilltalande gång- och cykelvägar och busslinjer, dels genom att sträva efter korta avstånd mellan olika målpunkter. Möjligheterna att utnyttja tåg för pendlingsresor och för transporter bör stödjas, t ex genom bekväma och välbelägna terminaler och goda anslutningsmöjligheter.

Biltrafiken svarar för en stor del av både person- och godstransporter. Biltrafiken ger också betydande olägenheter genom buller och luftföroreningar. Trafiknätet för biltrafiken bör utformas så att trafiken kanaliseras till "tåliga" passager, att den kan hålla en lugn och jämn rytm och att transportvägarna blir så korta som möjligt. Genomfartstrafik genom Karlstads innerstad bör så långt möjligt undvikas.

BEFOLKNINGS- OCH HUSHÅLLSUTVECKLING

Befolkning

Vid kommunsammanläggningen 1971 hade den nybildade Karlstads kommun 72.761 invånare. Vid årsskiftet 1987/1988 var vi 74.892, dvs en ökning med 2.131 personer på 16 år. De senaste fem åren har kommunen ökat med 1.082 personer. Och vi fortsätter att bli fler. År 1988 har kommunen 75.412 invånare.

Befolkningsstrukturen i kommunen är mycket lika rikets. Vi har något färre barn och något fler 20-29 åringar. I övrigt är det mycket små skillnader.

Prognos

I juni 1988 beslutade kommunstyrelsens arbetsutskott att kommunens målfolkmängd ska vara 77.000 invånare 1995 istället för som tidigare 76.000. Revideringen beror på flera faktorer:

- vi är idag över 75.000 invånare;
- det föds fler barn i Karlstad och Sverige;
- vi har en nettoinflyttning på drygt 100 personer per år.

De senaste decennierna har fruktsamheten sjunkit markant. Nu sker det dock en förändring. Fruktsamheten i riket har stigit sedan 1983. Orsaken är främst att barnafödandet har förskjutits till högre åldrar och att allt fler kvinnor i 25-30 års åldern nu föder sitt första barn. På längre sikt räknar dock Statistiska Centralbyrån (SCB) med en fortsatt långsam nedgång av fruktsamheten.

Den långsiktiga nettoinflyttningen till Karlstad har legat mellan 100 och 150 personer per år. En fortsatt nettoinflyttning på drygt 100 personer per år är trolig.

Under 1988 ökade kommunens befolkning mycket mer än på många år. Orsaken är framförallt en stor nettoinflyttning och att den höga fruktsamheten håller i sig.

Med denna bakgrund är den idag troliga befolkningsutvecklingen att vi kommer att ha knappt 77.500 invånare år 1995 och 78.000 invånare år 2000.

Vad händer om de antaganden som ligger bakom denna prognos inte slår in? För att få en uppfattning om vad som skulle kunna inträffa, under vissa "extrema" men ändå inte helt osannolika antaganden, har vi satt upp två scenarier. Ett maximi- och ett minimialternativ.

Maximialternativet

I maximialternativet har vi en fortsatt god arbetsmarknad i Karlstad. Tjänstesektorn är långsiktigt expanderande. Förbättrade tåg och flygförbindelser ökar näringslivets konkurrenskraft och gör därmed kommunen attraktiv som lokaliseringsort. Detta sammantaget gör att 1988 års höga flyttningsnetto (som uppgick till + 400 personer) fortsätter under överskådlig framtid. Dagens höga fruktsamhet visar sig vara ett trendbrott. Fruktsamheten fortsätter i stort sett på samma nivå framöver.

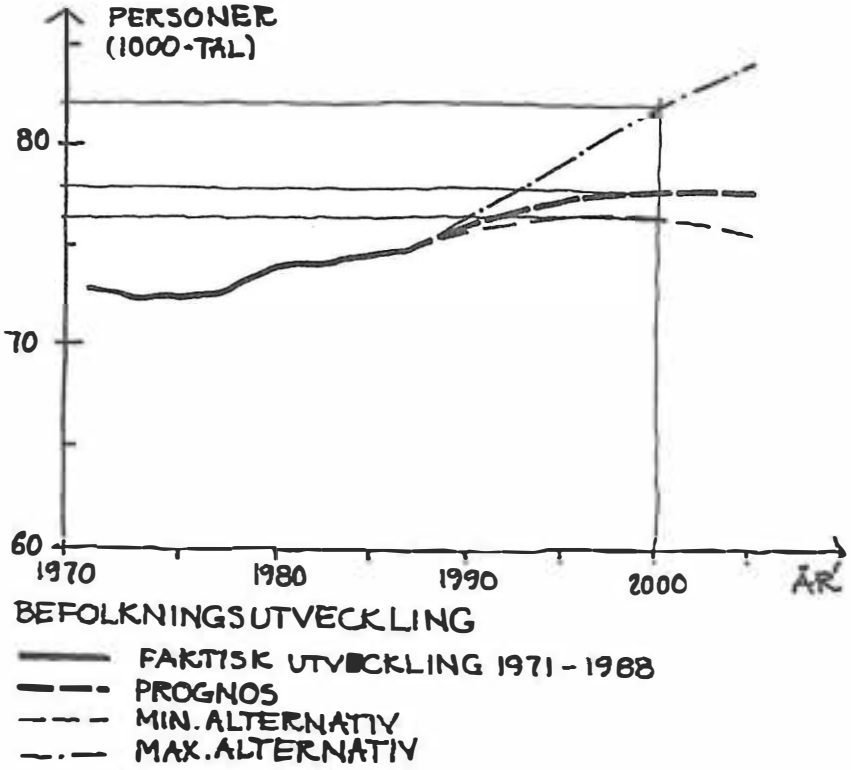
Resultatet blir en snabbt ökande befolkning. År 1995 finns det knappt 79.500 och år 2000 82.000 invånare i kommunen.

Minimialternativet

I minimialternativet stagnerar arbetsmarknaden i riket. Förbättringarna av tåg- och flygtrafiken fördröjs vilket hämmar näringslivet i regionen. Räntorna höjs något. Det blir dyrare att bo. Benägenheten att byta bostad minskar. Dagens höga flyttnetto minskar snabbt. Efter några år stabiliserar sig flyttningarna på en nivå där in- och utflyttningen balanserar varandra. Dagens höga fruktsamhet visar sig att vara snabbt övergående. När 30-åringarna nu fått sitt första barn återgår allt till det vanliga. Inom ett par år är den nere i 95% av dagens nivå.

Resultatet blir en befolkningsökning som är kraftig de första åren. Befolkningsökningen blir dock mindre och mindre för varje år. Efter 1995 då det finns knappt 76.500 invånare minskar antalet varje år framöver. År 2000 finns det 76.300 invånare i kommunen.

Alternativ	1990	1995	2000	2005
Minimi	76.000	76.500	76.300	75.700
Prognos	76.100	77.300	78.000	78.000
Maximi	76.600	79.400	82.000	84.200

Hushållstillväxt och bostadsbehov

Hur påverkar de olika prognosalternativen behovet av bostäder? Alla tre visar på en stadig ökning av antalet hushåll i kommunen. Enligt den troliga prognosen kommer antalet hushåll att öka med 3.250 mellan år 1985 och år 2000. I maximialternativet blir ökningen 4.900 och i minimialternativet 2.800 hushåll.

Ökningen av antalet hushåll beror på två faktorer. Den första faktorn är hushållskvoten. Hushållskvoten talar om i vilken utsträckning vi bildar familj. Kvoten är olika för olika åldrar. Folk- och bostadsräkningarna visar att familjerna består av färre personer idag och att hushållen därför blir fler. Denna trend har hållit i sig över flera räkningar. Förändringstakten minskar emellertid.

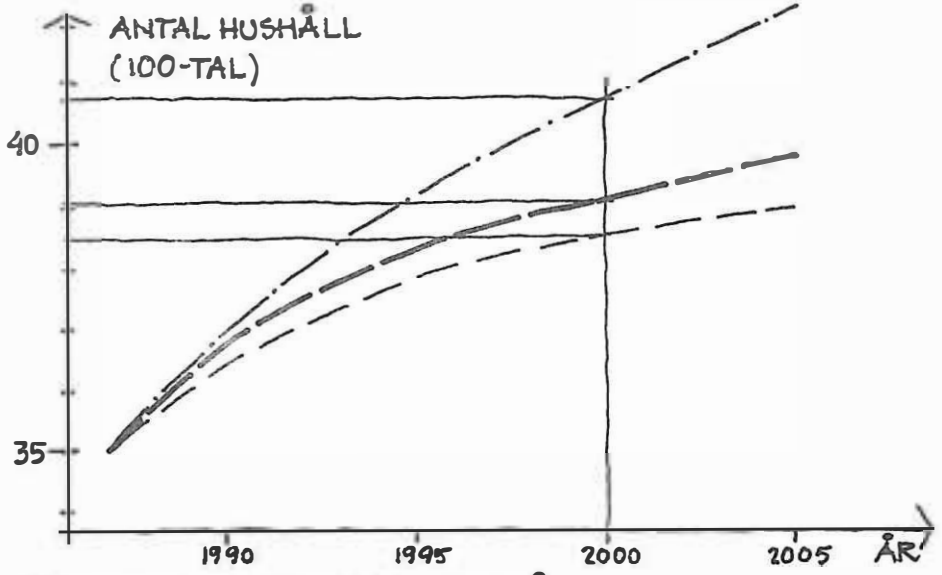
Den andra faktorn är antalet invånare och deras ålderssammansättning. Även om familjebildningsmönstret var lika idag som det var för tio år sedan så skulle vi ha fler hushåll idag. Det beror på att befolkningens ålderssammansättning förändras. Hushållskvoten varierar med åldern. Den ökning av antalet hushåll som prognosen visar beror till största delen på att antalet invånare ökar och att ålderssammansättningen förändras. En mindre del beror på förändringar i hushållskvoterna.

Ungefär 85 lägenheter per år försvinner genom rivningar, kontoriseringar mm. Det innebär att 1.275 lägenheter måste byggas fram till år 2000 bara för att bostadsstocken ska kunna behållas lika stor som år 1985.

Hushållsförändringarna och förändringarna av bostadsstocken ger tillsammans följande behov av nya bostäder (basår 1987):

Alternativ	1990	1995	2000	2005
Minimi	+1.500	+2.900	+3.500	+4.000
Prognos	**+1.800**	**+3.300**	**+4.100**	**+4.900**
Maximi	+2.000	+4.200	+5.800	+7.300

Det här innebär att vi jämfört med år 1987 behöver ca 3.300 nya lägenheter fram till år 1995 och ca 4.100 nya lägenheter fram till år 2000. De två alternativa befolkningsprognoserna visar att det inte är sannolikt att bostadsbehovet understiger 3.500 eller överstiger 5.800 nya lägenheter fram till sekelskiftet.

UTVECKLING AV ANTAL HUSHÅLL

PROGNOS
MIN. ALTERNATIV
MAX. ALTERNATIV

AREALBEHOV FÖR TÄTORTSUTBYGGNAD

Bostäder

Med de antaganden om befolknings- och hushållsutveckling som gjorts för tiden fram till år 2000 (se sid 12 och 13) behöver det byggas drygt 300 lägenheter per år i kommunen. Ett genomsnittligt exploateringstal för blandad småhus- och flerbostadshusbebyggelse kan sättas till 0.15. 300 lägenheter kräver då ca 20 ha mark. I denna areal ingår själva bostadsbebyggelsen med sin närmaste omgivning, dvs lokalgator, parkeringsplatser och näraliggande friytor. Större parker ingår inte, och inte heller mark för skolor, barnstugor, närbutiker etc. Arealbehovet för bostäder fram till år 2000 är således drygt 200 ha.

Industri, kontor och handel

Upplåtelse av industrimark i Karlstads kommun har de senaste tre åren legat på ca 15 ha per år. Det framtida behovet är mycket svårt att bedöma. "Inneliggande beställningar" pekar dock på ett fortsatt behov i samma storleksordning för åtminstone den närmaste treårsperioden. Arealbehovet för handel och kontor bedöms till 5-10 ha per år.

För att kommunen ska kunna tillgodose rimliga krav från näringslivet vad gäller tomternas storlek, belägenhet, form, topografi mm behöver det finnas en reserv av industrimark av olika slag fördelat på flera områden. Både företag med höga miljökrav och verksamheter som inte har sådana önskemål bör kunna erbjudas lägen inom kommunen.

Idag finns endast ett fåtal tomter med industrispår att upplåta. Behovet av spåranslutning har inte varit stort på senare tid - de flesta företag ordnar sina transporter med bil eller kombinerat tåg-bil (combitrafik). I den mån det är rimligt bör dock möjligheterna till framtida industrispår tillvaratas.

KARLSTADS TÄTORTSUTBYGGNAD

NORR

Huvudutbyggnadsriktning för Karlstads tätort är mot norr och nordost.

Exploateringen av *Norra Kronoparken* ska fullföljas så att Kronoparken som helhet blir en funktionell enhet.

Nästa nyexploateringsområde är *Edsgatan*. Utbyggnaden av Edsgatan studeras särskilt i en fördjupning av översiktsplanen. Området innehåller flera delar. I direkt anslutning till Stormyrsgatan och Norra Stockfallets försörjningssystem planeras två grupper om vardera hundratalet lägenheter i småhus. Den befintliga bebyggelsen inom Edsgatan utmed Alsterns västra strand kompletteras med viss ny bebyggelse och ansluts till VA-nätet. Huvuddelen av den nya bebyggelsen i Edsgatan planeras inom nuvarande skogsmark mellan riksväg 63 och den gamla järnvägsvallen.

Edsgatan har stora kvaliteter, dels i sitt kommunikationsläge med god kontakt med Karlstads centrum, dels i läget vid sjön Alstern med både utsikt och möjligheter till bad och båtsport samt stora närströvområden väster om 63:an. Området innehåller också flera natursköna partier som ger det ytterligare kvalitet.

Steffensminne/Långenäs öster om Edsgatan kan också anslutans till det kommunala VA-systemet i samband med exploateringen av Edsgatan. Därvid ges möjligheter för en viss utbyggnad även inom detta område.

I Vallargärdet planeras idag ytterligare bostadsbebyggelse i mindre omfattning. I ett längre tidsperspektiv kan området *Ulvsby-Vallargärdet* bli aktuellt som nytt exploateringsområde för både bostäder och arbetsplatser. En förutsättning för detta är en sammankoppling av de tekniska försörjningssystemen med Karlstad.

Inom de industriområden som är under utbyggnad idag och de som har beslutats finns inte utrymme för verksamheter av "skräpigare" slag, typ bilskrotar, upplag och liknande. Ett sådant område föreslås vid *Djupdalen* utmed vägen till deponeringsanläggningen. Det föreslagna området omfattar ca 3 ha.

ÖSTER

Välsviken ska bli Karlstads nästa arbetsplatsområde enligt kommunstyrelsens beslut. Hela området omfattar ca 200 ha, men på grund av topografi och naturintressen begränsas arealen för industritomter till ca 75-100 ha. Med förväntad utbyggnadstakt kommer området att räcka för 5-7 års behov. På grund av områdets topografi kommer tomtstorlekarna i viss mån att bli begränsade.

Välsvikenområdet är avsett för verksamheter för vilka man kan ställa krav på utformning av byggnader och miljö och som har fördelar av de kvaliteter området kan erbjuda - bl a natursköna omgivningar, utsikt över Vänern, gott kommunikations- och skyltläge, närhet till högskolan mm.

I *Skattkärr* planeras idag nya bostäder - dels ca 30 lägenheter i småhus, dels 50-talet lägenheter i flerbostadshus (servicelägenheter). En del av industriområdet mellan järnvägen och vattnet utnyttjas inte längre för industri, och det finns önskemål om att bygga bostäder där. Markutnyttjan-

det inom Skattkärr ska behandlas i en fördjupad översiktsplan parallellt med pågående arbete med den kommunomfattande planen.

Busterud - området söder om E18 mellan Alster och Skattkärr - innehåller både fritidsbebyggelse och permanentbostäder i flera grupperingar inom området. Området är ca 200 ha stort och skulle kunna inrymma en relativt stor mängd bostäder och även en viss del arbetsplatser. Därigenom skulle Alster kunna inlemmas i en samhällsbildning med underlag för egen service - barnomsorg, närbutik, busslinje till Karlstad, lågstadieskola etc.

Busterud ligger ungefär lika långt från Karlstads centrum som Edsgatan och har också liknande kvaliteter i läget vid Vänerstranden och utsikt över vattnet. Järnvägen har dock en avskärmande effekt på direktkontakten med sjön.

Norr om E18 mellan Alsterdalen och Skattkärr ligger *Bråtebäcken,* ett av de områden som finns med i diskussionerna om framtida arbetsplatsområden. Bråtebäcken har topografiskt bättre förutsättningar att åstadkomma stora plana industritomter än vad som kan erbjudas i Välsviken. Till Bråtebäcken skulle också kunna lokaliseras företag som har behov av stora lagerlokaler etc, dvs ofta byggnader där den yttre utformningen är av underordnad betydelse. Området omfattar ca 200 ha.

Exploatering av Bråtebäcken och Busterud måste ses i ett sammanhang så till vida att för båda områden krävs en ny trafikplats på E18. Kostnaden för denna kan då fördelas mellan områdena. Trafikplatsen på E18 är också en förutsättning för en framtida exploatering av Jäverön.

Jäverön är sedan 1976 utlagt som reservat för en framtida flygplats. På länsstyrelsens initiativ bildades 1987 en kommitté för att utreda lokaliseringen av en ny flygplats med de ändrade förutsättningar som tillkommit sedan 1976. Kommittén har föreslagit Mellerudstorp som läge för den nya flygplatsen. Karlstads kommunfullmäktige har tagit ett principbeslut att ställa sig bakom förslaget. Intill dess alla nödvändiga beslut är fattade om det nya läget ska dock Jäverön kvarstå som reservat för flygplats.

Det framtida utnyttjandet av Jäverön är oklart. Kostnaderna för broförbindelse och VA-system är höga varför en exploatering av ön måste få ganska stor omfattning och kunna bära dessa höga kostnader. Jäverön har dock stora kvaliteter i sitt läge för olika ändamål - boende, fritid, turism...

NORDVÄST

Järpetan har med stöd av gamla byggnadslagstiftningen i praktiken varit belagt med nybyggnadsförbud. Området föreslås i översiktsplanen utnyttjas för bostäder och pågående markanvändning. Det byggande som kan komma ifråga är - förutom åtgärder inom befintlig bebyggelse - byggnader och mindre grupper med lokala lösningar av vatten och avloppsförsörjning. Området kommer inte att anslutas till det kommunala VA-systemet. Kompletterande bebyggelse ska anslutas till befintliga grupperingar och underordna sig den värdefulla småskaliga landskapsbilden.

Stodenehagen är ett naturligt utbyggnadsområde för Skåre, och det är i gällande områdesplan angivet som bostadsområde. Den utbyggnad som nu pågår i Soldattorpet (Skårebergets södra del) tillgodoser behovet av nya bostäder i Skåre för en tid framåt och medför ökad belastning på skolor och annan service. Utbyggnaden av Stodenehagen bör därför

inte ske förrän trycket på serviceutbudet har lättat igen.

Almarskogen kan i en framtid bli ett nytt exploateringsområde med koppling till Skåre. Sannolikt behövs då en gång- och cykelförbindelse över älven för att ge bättre kontakt med Skåre centrum, skolor och annan service.

En ny regionflygplats i Värmland har föreslagits lokaliserad till *Mellerudstorp* med huvudtillfart i ett första skede från Kilsvägen (riksväg 61). Diskussioner har förts om lokalisering av arbetsplatser i anslutning till flygplatsen eller dess tillfartsvägar. Enligt kommunstyrelsens riktlinjer ska inga arbetsplatser lokaliseras till flygplatsen eller dess närhet, utöver de som är direkt anknutna till flygverksamheten.

En komplettering/utökning av industriområdet vid *Ilanda* aktualiseras på grund av den "intressekantring" flygplatslokaliseringen gett upphov till. Ett nytt industriområde här föreslås lokaliserat mellan Ilanda och Moholm på det område som begränsas av Kilsvägen och järnvägen. Området kopplas till avloppsnätet genom flygplatsens anslutning till Skåre och det kan också försörjas med industrispår. Området är ca 200 ha stort.

VÄSTER

Eriksberg är ett av de områden som finns med i diskussionerna om framtida verksamhetsområden, och stort intresse för området har visats hos olika företag. Den byggbara (för industritomter) delen av området omfattar ca 50-75 ha, och den genomkorsas av ett stort kraftledningsstråk samt Karlstads huvudvattenledning från Sörmon, varför byggbarheten ytterligare kan inskränkas.

Eriksberg är ett viktig parti för Karlstads västra infart - där landet möter staden. Stora krav måste därför ställas på utformning och placering av bebyggelse inom området.

Området föreslås i översiktsplanen som exploateringsområde utan angivet ändamål.

SÖDER - SYDVÄST

När Karlstads nuvarande flygplats läggs ned kan *Ulleberg* och *Björkås* bebyggas med bostäder. För båda områden sker byggandet inom befinliga försörjningssystem. Exploateringen av Ulleberg planeras omfatta ca 200 lägenheter på gärdena mellan den gamla Ullebergsanläggningen och Ullebergsleden. För Björkås är det fråga om en måttfull komplettering i anslutning till befintlig bebyggelse i storleksordningen 50 lägenheter.

Dingelsundet består idag av jordbruks- och skogsmark samt ganska omfattande fritidsbebyggelse, där många fritidshus omvandlats till permanentbostäder. Dingelsundet är ett i många stycken naturskönt område med ett utsökt läge mot Kattfjorden i väster. Det finns ett stort intresse av att få bygga bostäder i området visar de förfrågningar byggnadsnämnden får med jämna mellanrum. En framtida exploatering av Dingelsundet måste vägas mot exploatering av Eriksbergsområdet eftersom avloppsnätet genom Karlstads centrala delar har begränsad kapacitet.

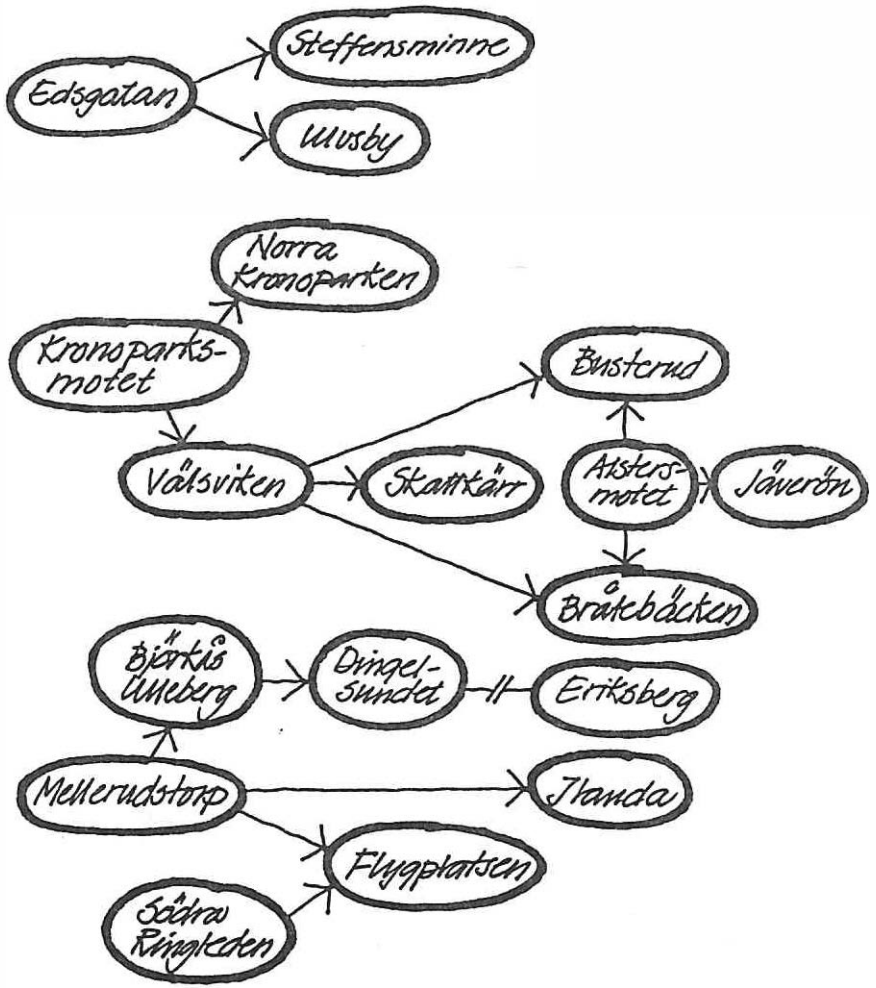
Dingelsundet föreslås som framtida exploateringsområde, huvudsakligen för bostäder.

Flygplatsen tilldrar sig stort intresse från olika exploatörer. Områdets framtida användning har dock inte fastlagts.

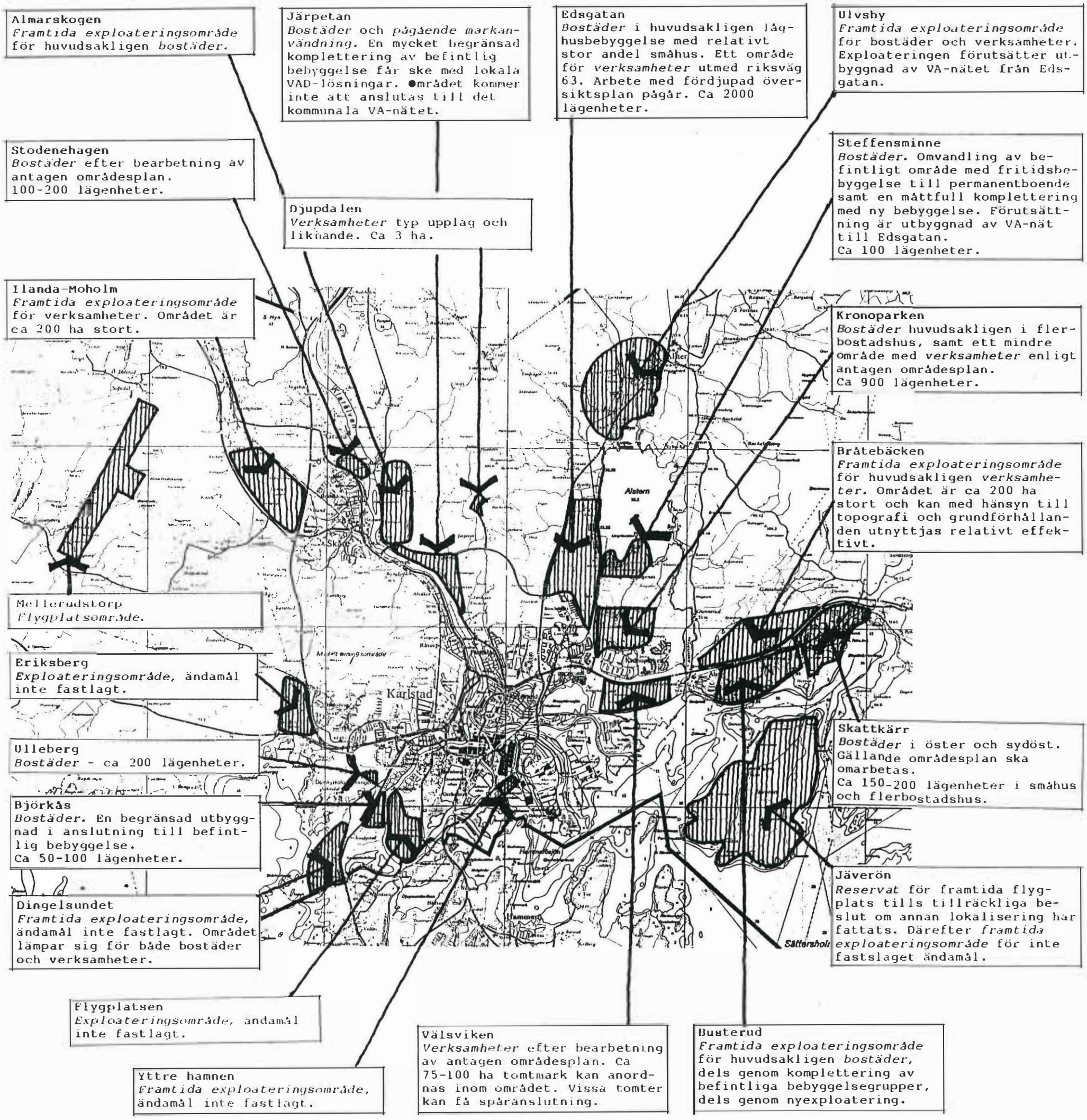
Den framtida användningen av delar av *Yttre hamnen* har studerats i en utredning på uppdrag av fastighetsnämnden. Utredningen utmynnade i två förslag - det ena bostäder och det andra verksamheter - i båda fall med hög exploateringsgrad. Användningen har ännu inte fastlagts.

OMRÅDESSAMBAND

Områdena som kommenterats ovan har olika inbördes samband. I vissa fall leder ett beslut med "automatik" till flera andra sammanhängande beslut. I andra fall kan ett beslut innebära att vissa val omöjliggörs. Den inbördes tidsordningen mellan olika områdens utbyggnad är också avhängig sambanden mellan områdena. Nedanstående figur syftar till att belysa några viktiga samband eller "icke-samband" mellan olika områden.

KARTA 3
KARLSTADS TÄTORTSUTBYGGNAD

KARLSTADS TÄTORTSUTBYGGNAD

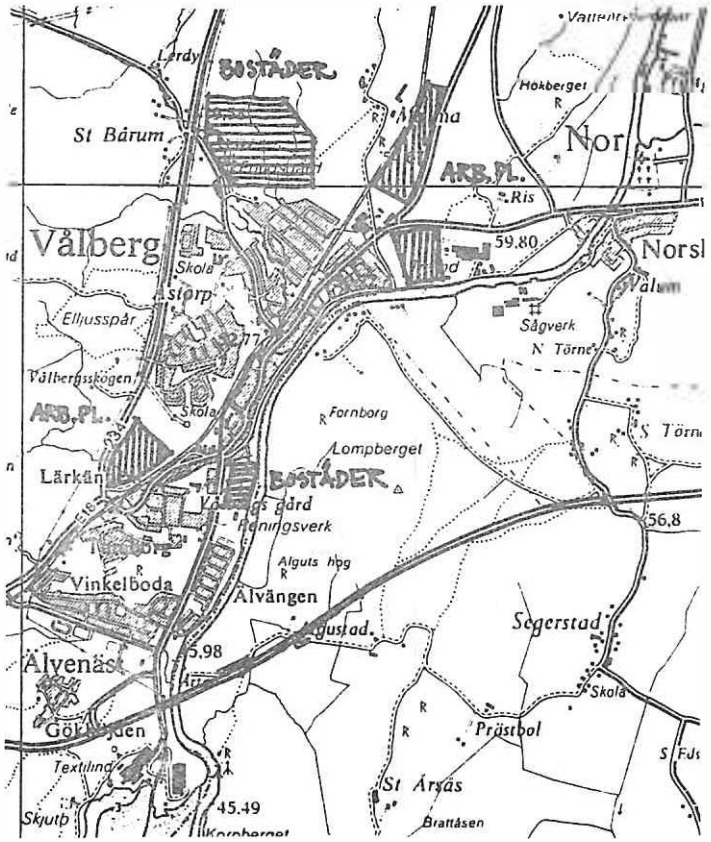
ÖVRIGA TÄTORTER

Vålberg

Ett projekt kallat Vålbergsprojektet har bedrivits i Vålberg sedan ca 2 år. Syftet med projektet har varit att åstadkomma en "lokal mobilisering" i en ort som haft (och har) problem med företagsnedläggelser och vikande serviceunderlag. Projektet har spänt över ett vidsträckt verksamhetsområde, allt från att locka nya företag till orten till att få belysning på gångvägar. Inom ramen för Vålbergsprojektet har också arbete påbörjats med en fördjupad översiktsplan för tätorten. Denna ska samordnas med arbetet med den kommunomfattande översiktsplanen. De frågor som framförallt ska behandlas är behovet av mark för nya verksamheter och för bostäder (särskilt villabebyggelse) samt behovet av "uppsnyggning" av vissa partier. Huvuddragen i de skisser som nu föreligger innebär att befintlig bebyggelse kompletteras med ny bebyggelse inom ortens gränser - genom utnyttjande av obebyggd mark eller ianspråktagande av mark där verksamheten är nedlagd etc.

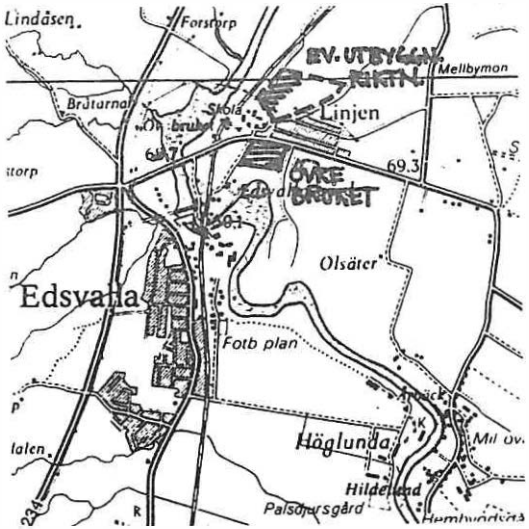
Vålbergs framtida utbyggnadsriktning skisseras mot norr med reservområden för både bostäder och arbetsplatser. Väg 234 får utgöra gräns för utbredningen västerut.

Med de projekt som är under arbete i olika stadier (Brattska gården, Älvenäs, Västeräng och centrum) kommer Vålberg att förses med ytterligare 200-300 lägenheter i framförallt flerbostadshus.

Edsvalla

Edsvalla delas i två delar av Norsälven. Den södra delen är störst och där finns all kommersiell service - livsmedelsbutiker, bank och post samt bibliotek och distriktssköterskemottagning. Längst i söder ligger Edsvallaknallen - sko-, kläd- och matmarknad. I den del av samhället som ligger norr/öster om älven finns ortens skola och daghem. Några stora utbyggnadsplaner för orten finns inte. I den mån nya exploateringsområden behöver tas fram är den naturligaste utbyggnadsriktningen mot norr, i anslutning till den service som finns där.

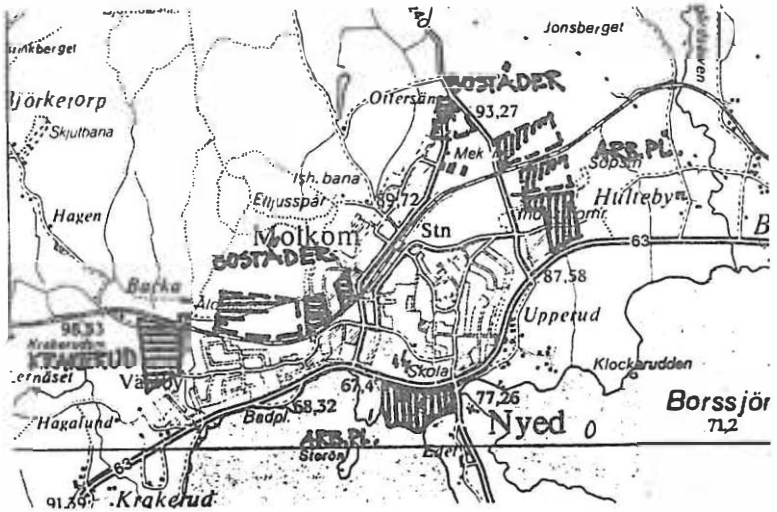

Skåre

Skåres framtida utbyggnad har behandlats i samband med exploatering i och omkring Karlstads tätort.

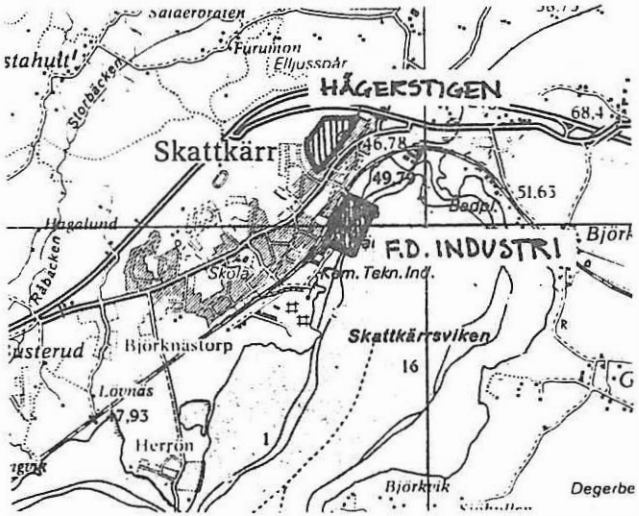
Molkom

Inom gällande områdesplan finns områden för utbyggnad av både arbetsplatser och bostäder för de behov som kan överblickas idag. För framtida utbyggnad av bostäder föreslås ett reservområde vid Backa, norr om järnvägen. Området ligger relativt högt med utsikt över Molkomssjön.

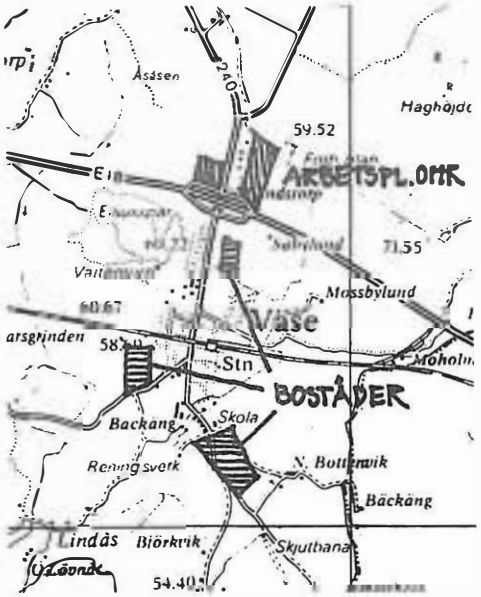
Skattkärr

Skattkärrs framtida utbyggnad har behandlats i samband med exploatering i och omkring Karlstads tätort.

Väse

Inom områdesplanen för Väse finns områden för bostadsbyggande som täcker behovet inom överskådlig tid. För närvarande pågår planläggning med utvidgning av Värmlands-Rasta vid E18-motet. Där ska kompletteras med verksamheter som har anknytning till bilserviceanläggningen. Mark för ytterligare utbyggnad av verksamheter bör reserveras inom detta område.

BYGGANDE PÅ LANDSBYGDEN

Kommunen bör underlätta för människor att bo kvar eller att bosätta sig på landsbygden. Därigenom ökar förutsättningarna att bevara ett öppet och levande landskap och ett småskaligare och mera hänsynsfullt skogsbruk.

Flera av de bebyggelsegrupper och bybildningar som finns på landsbygden är av kulturhistoriskt intresse. De representerar ett stycke av vår historia med kulturlandskapets och landsbebyggelsens utveckling under det/de senaste århundradena.

I kommunöversikten från 1983 pekas ett antal byar ut såsom varande "fullbyggda". Skälen till värderingen är varierande - från "olämplig randbebyggelse" till "hänsyn till bebyggelsemiljön".

Många av ovan nämnda bebyggelsegrupper ligger inom områden med värdefull landskapsbild enligt den bedömning som gjorts som underlag för översiktsplanen. Detta betyder inte i sig att nya byggnader inte skulle få tillkomma, men det ställer större krav på placering och utformning än vad som är nödvändigt i mindre exponerade eller känsliga lägen.

Några kriterier för var och hur ny bebyggelse ska tillåtas på landsbygden har inte studerats till denna remissupplaga av översiktsplanen. Arbete med detta ska fortgå så att förslag finns i den upplaga som ska ställas ut för granskning.

Några faktorer som måste värderas i detta sammanhang, förutom landskapsbild och kulturhistoriskt intresse enligt ovan, är framtida markanvändningsanspråk, möjlighet att ordna teknisk försörjning, befintligt och/eller önskat underlag för olika slags service, busslinjer, varuförsörjning etc etc.

På kartan har redovisats dels bebyggelsegrupper av kulturhistoriskt intresse, dels de byar etc som inte bör byggas ut enligt redovisningen i Kommunöversikt 83.

FRITIDSBEBYGGELSE

Speciellt kring de större sjöarna i kommunen finns relativt omfattande fritidsbebyggelse. I och med tillkomsten av den nya plan- och bygglagen kan mindre tillbyggnader göras utan bygglov och man kan därmed få en oönskad utveckling av områdena. För vissa områden där kommunen vill ha bättre kontroll på utvecklingen och där man vill värna om landskapsbilden och strandmiljön bör områdesbestämmelser upprättas. Detta bör analyseras i det fortsatta arbetet med översiktsplanen.

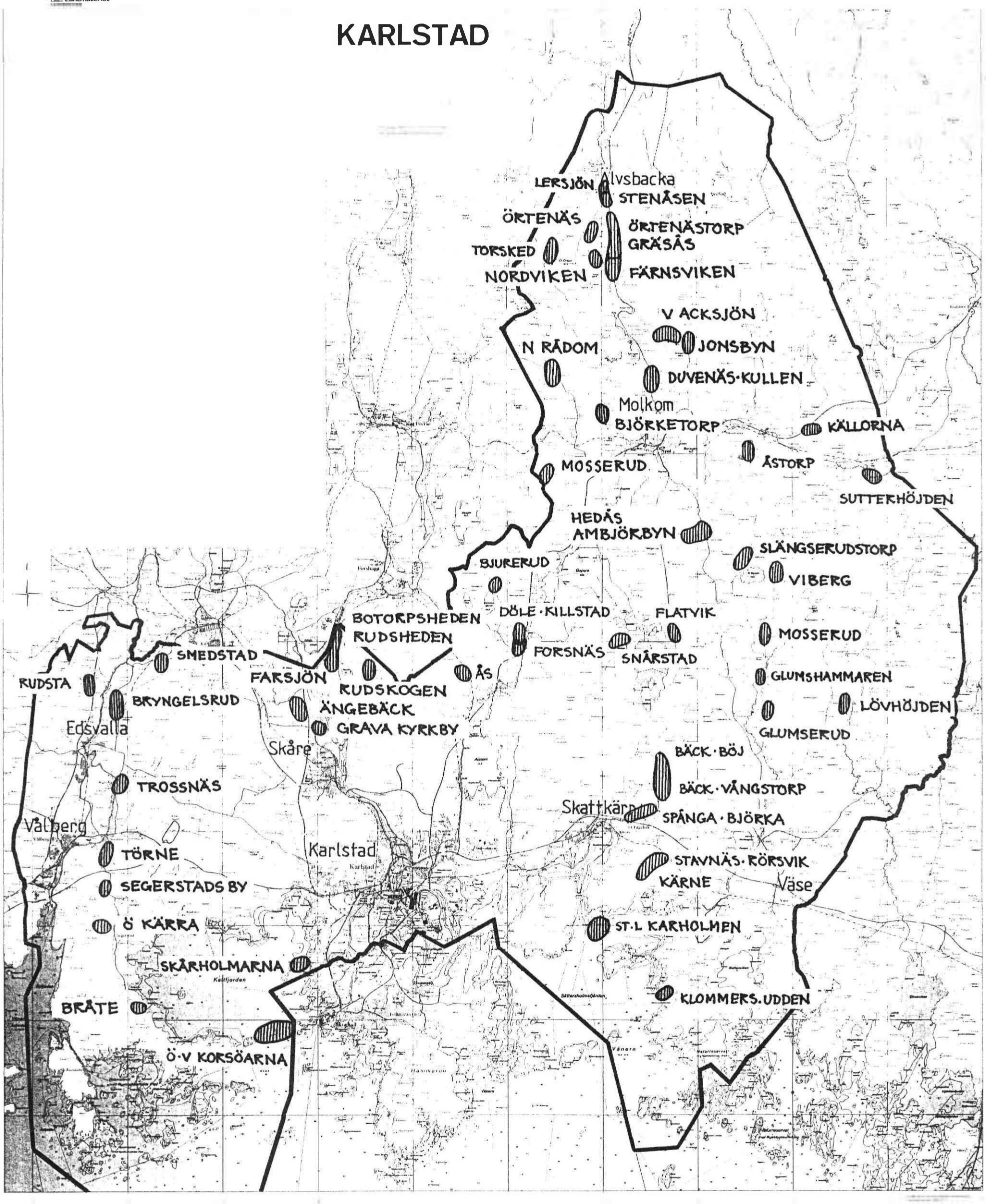
KARLSTAD

KARTA 4

BYAR ETC VARS BEBYGGELSEUTVECKLING SKA STUDERAS I SÄRSKILD UTREDNING

Lantmäteriet

KARLSTAD

BYAR ETC SOM SKA STUDERAS I SÄRSKILD UTREDNING

KOMMUNIKATIONER • TEKNISK FÖRSÖRJNING

Flygplats

En ny regional flygplats har av länsstyrelsens flygplatskommitté föreslagits lokaliseras till Mellerudstorp. Kommunfullmäktige i Karlstad har i ett principbeslut ställt sig bakom lokaliseringen, och kommunen har påbörjat arbetet med att förvärva den mark som behövs. Flygplatskommittén fortsätter sitt arbete med att lösa olika genomförandefrågor så att slutliga beslut om att bygga den nya flygplatsen kan fattas senast 1990.

Vägar

De nya vägsträckningarna för vilka reservat lagts in i översiktsplanen är följande:

E18 (Segerstadsmotet) - rv 61 (Hynboholm) - rv 62 (Grava kyrka). Vägen ska i första hand fungera som tillfart till flygplatsen i Mellerudstorp. Fullt utbyggd ger den också en genare förbindelse för trafik västerifrån på E18 som ska vidare norrut genom Klarälvsdalen.

Ny sträckning av riksväg 61 förbi Kil. Endast en mycket liten del av vägen berör Karlstads kommun. Vägen planeras omedelbart söder om bebyggelsen i Kil i kanten av det stora och från natursynpunkt värdefulla ravinområdet (Kilsravinerna).

Gravaleden, som funnits med i tidigare planering som en länk i en nordlig tvärförbindelse förbi Karlstad utgår efter kommunfullmäktiges beslut den 27 april 1989.

Utbyggnad av *E18 till motorvägsstandard* genom Sörmon, öster om Segerstadsmotet.

Södra Ringleden, en förbindelse mellan Ullebergsleden och Hammaröleden som är en del av en sydlig tvärförbindelse genom Karlstad. En fullständig sydlig tvärförbindelse kan på sikt åstadkommas från Kronoparksmotet, via Välsviksleden, över Örsholmen och Lamberget samt vidare på Hammaröleden, Södra Ringleden och Ullebergsleden till Hultsbergsmotet. Den västra delen av Södra Ringleden, från Ullebergsleden till nuvarande flygplats är en nödvändig förutsättning för en framtida exploatering av flygplatsområdet. Den kommer också att bidra till att avlasta Karl IX gata genom att trafiken från västra stadsdelarna får en alternativ väg till lasarettet - en av Karlstads största arbetsplatskoncentrationer.

Södra Ringledens östra del diskuteras både vad avser dess nytta och sträckning. Ett av skälen till att den behövs är som ersättning för Jakobsbergsbron som är smal och i dåligt skick. Jakobsbergsbron fungerar framförallt som tillfart till flygplatsen och arbetsplatserna i Marieberg (bl a lasarettet och Kamyr) för trafikanter från Hammarö. Södra Ringleden är också en nödvändig länk i den ovan beskrivna tvärförbindelsen. Leden passerar genom område som är av riksintresse för naturvård och måste studeras noga för att få en lämplig placering.

Utbyggnad av *E18 till motorvägsstandard* mellan Kroppkärr och Kronoparken samt vidare förbi Alster, samt *trafikplatser vid Kronoparken och Alster.* Etappen Kroppkärr-Kronoparken samt Kronoparksmotet projekteras för närvarande och bygget ska påbörjas under 1989. Fortsättningen förbi Alster är önskvärd för att ersätta de två trafikfarliga korsningarna vid Alster och Skattkärr. Den har också samband med en framtida exploatering av Bråtebäcken och Busterud.

Välsviksleden förbinder Kronoparksmotet med Välsvikens planerade arbetsplatsområde, Heden och Örsholmens industriområde. Leden planeras i samband med disposition av Välsvikenområdet. I vissa delar berör den områden som är av stort intresse för naturvård, friluftsliv (gröna stråk) och fritidsfiske. Dess förläggning behöver studeras med omsorg.

Väg till Jäverön behöver byggas om ön ska exploateras. Ett reservat har lagts in från trafikplatsen i Alster via Glofsön till Jäverön.

Järnväg

I en utredning om Svealandsbanan genom Värmland föreslås förändrade linjesträckningar på vissa partier. Syftet med förändringarna är att få högre standard på järnvägen så att den kan trafikeras med höghastighetståg. Järnvägens sträckning genom Karlstads kommun föreslås bara ändras marginellt - uträtning av vissa kurvor. Den största omfattningen skulle ombyggnaden få mellan Skattkärr och Karlstad, med bl a en ny bro över Alstersälven. Berörda delar markeras i översiktsplanen.

I samband med utredningen har idéer till mer radikala omläggningar diskuterats - bl a för att åstadkomma en koppling mellan järnvägen och den planerade flygplatsen. Idéerna har inte så fasta konturer att de redovisas i översiktsplanen. Fortsatta diskussioner bör föras mellan berörda parter.

Hamn

Utvecklingen av verksamheten i Karlstads hamn sker framförallt på det område där Vänerterminalen ligger. Det senaste tillskottet är den s k Vänerskytteln med en kaj för ro-ro-trafik.

De inre delarna av hamnområdet nyttjas bl a som timmerupplag. En utredning om framtida användning har gjorts (se avsnittet om exploateringsområden i Karlstads tätort).

Om utbyggnad av en fastbränsleanläggning på Heden blir aktuell kan en hamn för lossning av kol bli nödvändig. En sådan har angivits i översiktsplanen.

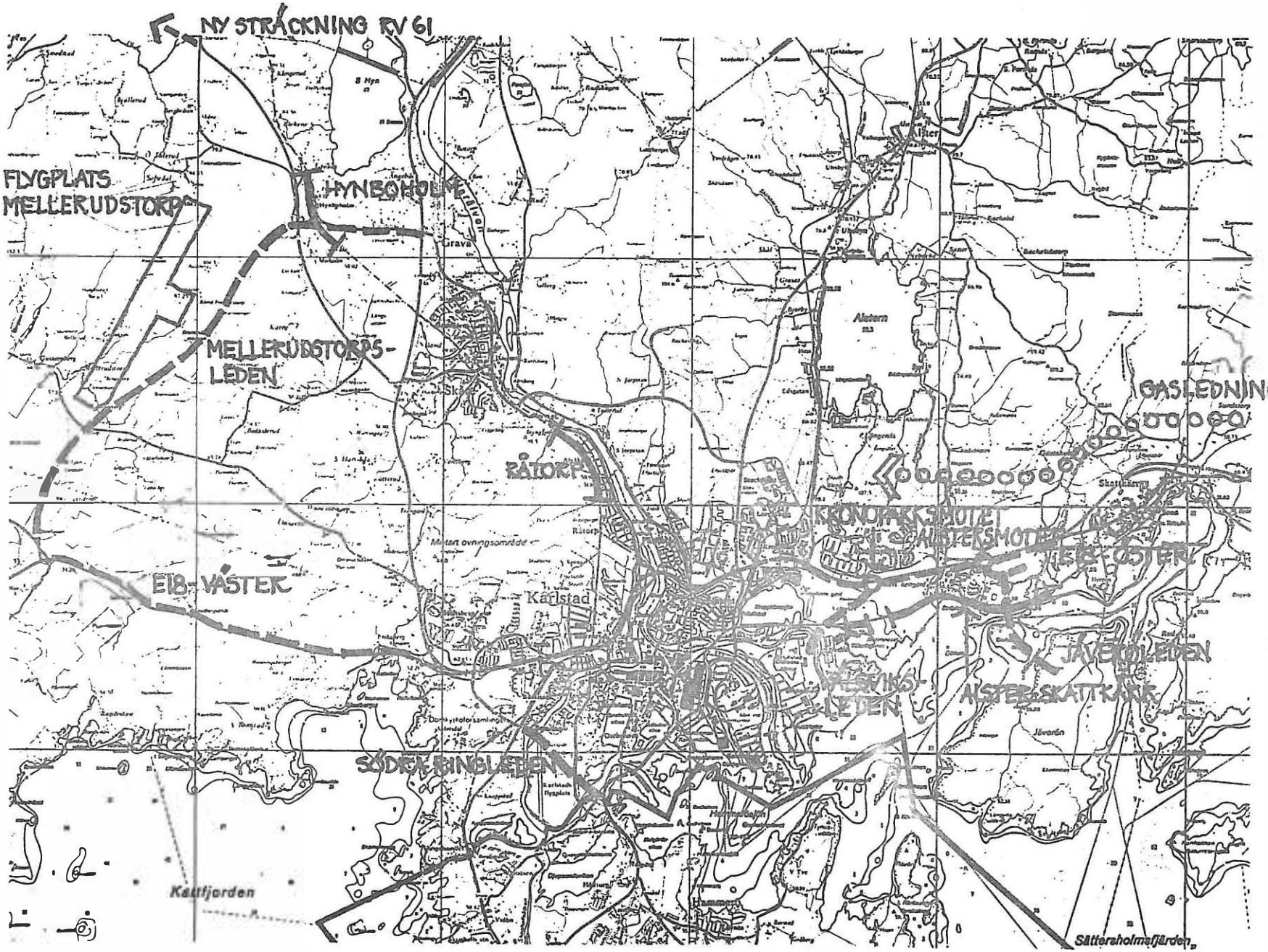
Anläggningar för fritidsbåtar finns bl a vid Kanikenäset, Lambergstjärnet och Heden samt i Skattkärr. Mindre bryggor etc finns på ett flertal stället. Någon ny stor anläggning för fritidsbåtar planeras inte. Dock planeras en gästhamn i Inre hamnen.

Gasledning

En preliminär sträckning för en framtida gasledning illustreras i översiktsplanen. Den definitiva sträckningen måste studeras närmare. Likaså måste behovet av ytterligare reservat för ledningsstråk studeras, såväl inom Karlstad som vidare västerut förbi staden.

KOMMUNIKATIONER - FÖRSÖRJNING

KARTA 5

FRITID OCH FRILUFTSLIV

Anläggningsbundet friluftsliv mm

På ett flertal platser i kommunen finns anlagda spår och leder, många med belysning. Några av dessa kommer i konflikt med exploateringsintressen.

* Elljusspåret i Norra Kronoparken måste få en justerad sträckning i samband med områdets utbyggnad. Den nya sträckningen har studerats i områdesplanen

* Det spår som finns i södra delen av Edsgatanområdet kan i sin huvuddel ligga kvar. Smärre justeringar fastläggs i den fördjupade översiktsplanen

* Vandringsleden mellan Skutberget och Kil passerar rakt över flygplatsområdet i Mellerudstorp. En omfattande omläggning av leden behövs för att den inte ska störas av flygverksamheten.

Önskemål om nya anläggningar för fritidsändamål har framförts, bl a ny golfbana, motorsportanläggning, ridsportanläggning och skidbacke. Lämplig lokalisering av sådana anläggningar har inte studerats varför de inte redovisas i denna översiktsplan.

Fritidsanläggningen vid Skutberget utvecklas. Bl a kommer där att byggas en driving-range för golf samt nya bollplaner. Planer finns också på en restaurang- och hotellanläggning inom området. I gällande områdesplan för Skutberget har elljusspåren fått en ändrad sträckning i den norra delen för att inte ligga så nära E18.

Närströvområden

Runt Karlstads tätort har i översiktsplanen markerats områden som är av särskilt värde för det tätortsnära rörliga friluftslivet. Områdena innehåller både skogs- och jordbruksmark och bebyggelse. Avsikten med att redovisa områden som närströvområden är inte att förhindra eller avsevärt inskränka pågående markanvändning. Dock bör man med områdesbestämmelser, naturvårdsförordnanden eller på annat sätt förhindra en utveckling inom områdena som inte är förenlig med det rörliga friluftslivets intressen.

Sörmon väster om Karlstad innefattar hela området mellan Vänerstranden i söder och Trossnäsvägen i norr. I väster begränsas området av en linje från Randviken till Segerstadsmotet samt vidare väster om Varpnästjärnet följande föreslagen sträckning av tillfartsvägen till flygplatsen. Inom området finns många spår och leder på båda sidor av E18, fina grusvägar för promenader och områden för bär- och svampplockning. Sörmons ridklubb med ridanläggning och ridstigar ligger inom området. Längs stranden finns badplatser vid Skutberget, Bomstad och Randviken. Där finns också omfattande fritidsbebyggelse. Inom området ligger Sörmons naturreservat. Området är lättillgängligt med både bil och cykel. Till Skutberget går också en lokalbusslinje.

Området bör reserveras för rörligt friluftsliv. Ny bebyggelse eller anläggningar som inte är förenliga med detta ändamål bör inte tillåtas. Utbredning av fritidsbebyggelsen eller omvandling av den till permanentbostäder är inte förenligt med friluftsändamålet. Tillgängligheten till stränderna bör

säkras och om möjligt förbättras. Områdesbestämmelser bör upprättas för att ge rättsligt bindande reglering av bebyggelseutveckling mm inom området.

Bryngfjorden och I2:s övningsområde utgör tillsammans ett stort sammanhängande grönområde som utnyttjas flitigt för friluftsliv. Flera spår och leder utgår från Bryngfjordsbacken och från Tuggelite. Inom området finns många grusvägar för ridning, joggning och promenader. Området består huvudsakligen av skogsmark. Vid Bryngfjorden och Trangärdstorp samt i områdets västra del finns jordbruksmark som brukas. En mindre del öppen mark hävdas inte utan är stadd i spontan igenväxning. Området gränsar till tätortsbebyggelse på tre sidor och många människor har därigenom strövområdet "inpå knutarna". I2:s övningsområde är inte alltid tillgängligt för allmänheten. I samband med skjutövningar är tillträde förbjudet. Detta skyltas vid alla tillfartsvägar till området. Militärens övningar pågår företrädesvis på dagtid under vardagar. På kvällar och helger är området oftast tillgängligt.

Tyrterrängen-Almarskogen innehåller i sin södra del en mängd spår och leder utgående från Tyrstugan samt ridspår från Färjestads ridklubb. Höja golfbana och området däromkring utnyttjas vintertid för skidåkning. Där finns också brukshundsklubbens klubbstuga och skid/pulkaspår. Hela området utnyttjas flitigt för orientering, bär- och svampplockning samt vistande i skog och mark. Området består huvudsakligen av skogsmark. I områdets nordöstra del, mot sjön Alstern, finns jordbruksmark.

Alsterdalen-Gunnerudsskogen-Stormossen är ett vidsträckt område som utnyttjas mycket för skogsvistelse, bär- och svampplockning och skidåkning. Alsterdalen har en varierande, småskalig landskapsbild med omväxlande brukad jordbruksmark, ängsmark, skog och bebyggelse. Många bevarandeanspråk riktas mot Alsterdalen på grund av dess värde för naturvård, kulturminnesvård, landskapsbild och friluftsliv. Den har redan idag visst skydd genom förordnande om landskapsskydd enligt naturvårdslagen. Öster om Alsterdalen består området av stora skogs- och myrmarker.

Klarälvsdeltats södra och västra delar - Tuvan/-Bergholmen, Suttern, området söder och Mariebergsskogen och Knappstadviken - har av Naturvårdsverket fastställts som område av riksintresse för den vetenskapliga naturvården. Området är låglänt, i stor utsträckning sumpigt och vassbevuxet med mindre öppna vattenytor. Tillsammans med Nolgårdsviken och Hammars udde på Hammarösidan utgör det ett område av stor betydelse för fågellivet. Det finns skisser sedan tidigare på hur området skulle kunna göras mer tillgängligt med parkeringsplatser, gångstigar, spänger och rastplatser. Idén har åter tagits upp i samband med diskussioner om utveckling av verksamheten i Mariebergsskogen.

För samtliga föreslagna närströvområden bör det rörliga friluftslivets intressen prioriteras. Det innebär bl a att skogsbruket bör bedrivas med stort hänsynstagande till detta. För områden som är i kommunens ägo bör skötselplaner upprättas. För övriga områden kan det för vissa delar bli aktuellt att bilda naturvårdsområden eller naturreservat, eller att stötta t ex djurhållningen för att bibehålla ängs- och hagmarker. De aktuella närströvområdena bör i det fortsatta översiktsplanearbetet studeras i särskilda fördjupningar för att ge bättre underlag för förslag om skyddsåtgärder.

Gröna stråk

Närhet och lättillgänglighet är viktiga kvaliteter för bostadsnära grönområden. För att ge människor som bor i staden tillgång till naturen är det viktigt att det enkelt går att ta sig dit från bostaden. Därför föreslås ett antal gröna stråk som leder från stadens olika delar ut till närströvområden utanför stadsbebyggelsen. De gröna stråken byggs upp av befintliga och nyanlagda gång- och cykelleder, parker, grönområden etc. Ett detaljerat studium av gröna stråk behöver göras för att dels ge underlag för var nya länkar behöver komma till, dels säkra att planeringen av nya områden, trafikleder etc inte skär av de gröna stråken eller omöjliggör vissa sträckningar. De gröna stråk som redovisas i förslaget till översiktsplan är av mer principiell karaktär och inte studerade i detalj. De kan också betraktas som ett slags "huvudstråk" som behöver kompletteras med fler grenar för att nå så många områden som möjligt.

Närströvområdena kring staden bör också bindas samman med gröna stråk på olika ställen för att göra det möjligt att i naturen förflytta sig runt staden på olika sätt.

De huvudstråk som föreslås är:

* österut från Sjöstad via Välsviken och upp mot Alsterdalen-Gunnerudsskogen eller vidare österut mot Skattkärr

* norrut längs den gamla NKLJ-banvallen och vidare norrut längs Alstersån mellan Alstern och Gapern

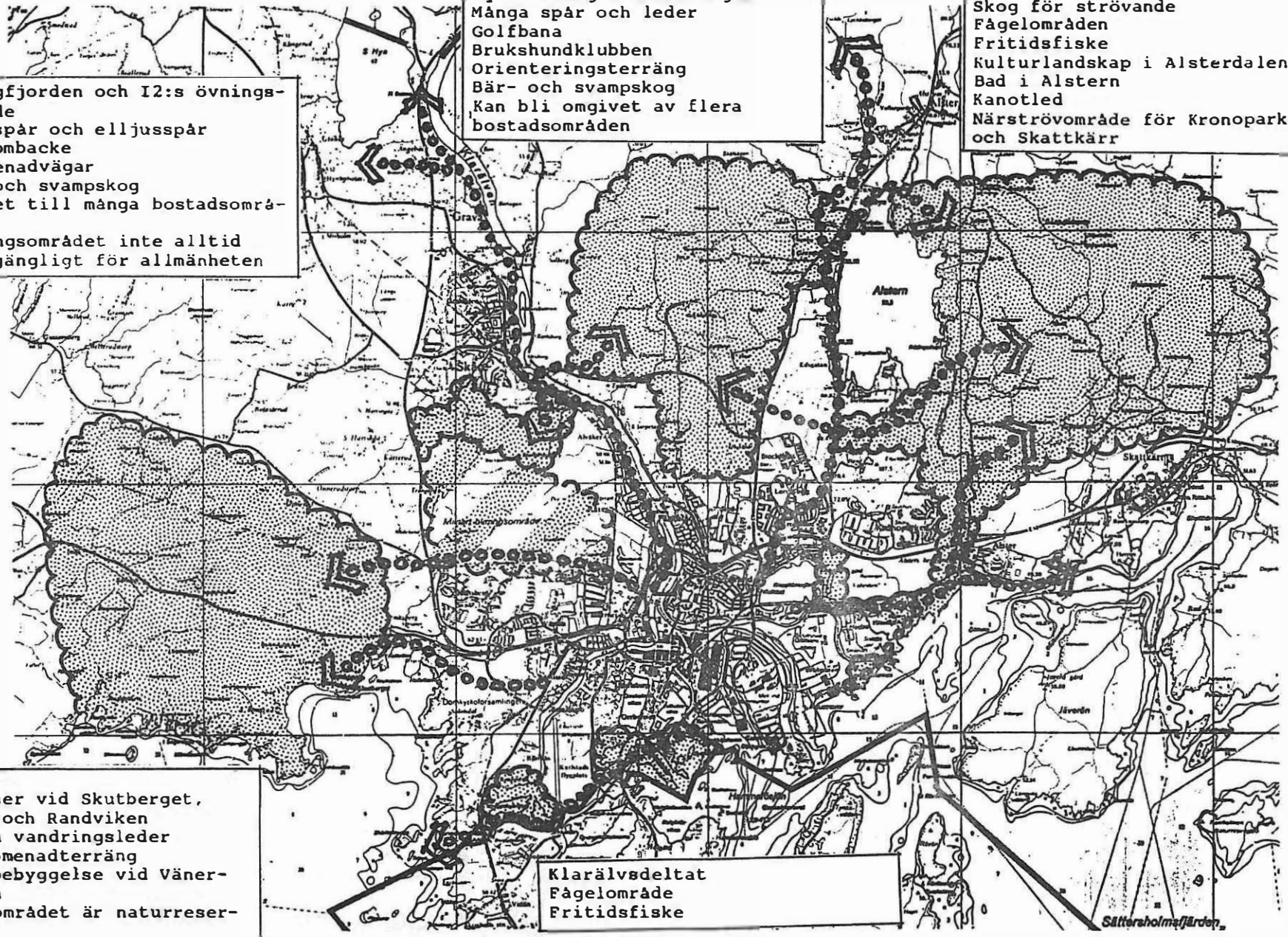
* ett öst-västligt stråk mellan Alsterdalen och Tyrterrängen-Almarskogen

* norrut längs Klarälven mot Södra och Norra Hyn

* västerut genom I2:s övningsområde och vidare till Sörmon

* västerut - söder om E18 - till Skutberget-Sörmon

* ett öst-västligt stråk längs Vänerstranden och genom den västra delen av deltaområdet till Dingelsundet eller vidare mot Skutberget

KARTA 6 NÄRSTRÖVOMRÅDEN OCH GRÖNA STRÅK · KARLSTADS TÄTORT

NATURVÅRD OCH KULTURMINNESVÅRD

I underlagsmaterialet till översiktsplanen har områden som är värdefulla för naturvård, kulturminnesvård, landskapsbild, friluftsliv och naturturism redovisats. Översiktsplanen i sig själv ger dessa områden ett klent skydd. Den uttrycker en kommunal vilja, men den är inte juridiskt bindande, vare sig för kommunen, för andra myndigheter eller för enskilda.

I den mån de anspråk (hot) som kan komma att riktas mot ett område kräver planläggning eller tillståndsgivning av något slag kan dock den uppfattning som uttryckts i kommunens översiktsplan vara vägledande för vilka beslut som fattas. Beslut att inte lämna tillstånd till t ex dikning av våtmarker, torvtäkt, grustäkt eller avverkning i kantzoner kan fattas med stöd av särskild lagstiftning utan att markägaren har rätt till ersättning. Kommunen bör begära hos respektive beslutsmyndighet att få sådana ärenden för yttrande, antingen generellt (t ex dikningsansökningar) eller för särskilt utpekade områden. Därvid kan man försäkra sig om att de intentioner som uttryckts i översiktsplanen och dess underlagsmaterial beaktas i beslutet. Exploatering för bebyggelse eller anläggningar kan också vägras av kommunen med hänvisning till vad som redovisats i översiktsplanen. Beslut om åtgärder som innebär inskränkning i pågående markanvändning - t ex för att förhindra kalavverkning av skogsområden - leder däremot snabbt till ersättningsanspråk från markägaren.

För att skydda områden som på grund av "sin betydelse för kännedom om landets natur, sin skönhet eller eljest märkliga beskaffenhet eller om området är av väsentlig betydelse för allmänhetens friluftsliv" behöver särskilt skyddas och vårdas kan naturreservat bildas med stöd av naturvårdslagen (NVL). Länsstyrelsen är normalt beslutsmyndighet i dessa ärenden, men även kommunen kan efter delegation bilda naturreservat. I reservatsföreskrifterna fastställs bl a skötselplan för området. Om pågående markanvändning avsevärt försvåras är berörda markägare berättigade till ersättning eller kan begära inlösen av fastigheten.

Ett område som behöver skyddas kan också, med stöd av NVL, förklaras som naturvårdsområde. Skyddsföreskrifterna för ett naturvårdsområde får dock inte vara så långtgående att pågående markanvändning avsevärt försvåras. Ingen rätt till ersättning uppkommer vid bildande av naturvårdsområde. Naturvårdsområde kan bildas av länsstyrelsen eller efter delegation av kommunen.

Förutom säkerställande av områden enligt NVL eller yttranden med stöd av översiktsplanen i samband med andra myndigheters tillståndsgivning, kan kommunen även på andra sätt skydda värdefulla områden. Det kan exempelvis ske genom markförvärv, intrångsersättning, markbyte, arrende, skötselbidrag eller genom olika typer av avtal. Eller genom att med information öka kunskapen om natur- och kulturvärden så att även andra int ressenter frivilligt medverkar till deras skydd.

Hur man inom kommunen bör arbeta vidare med olika typer av säkerställande kommer att närmare analyseras i ett särskilt naturvårdsprogram som ska upprättas med utgångspunkt från bl a översiktsplanen.

Kulturminnesobjekt i form av fornlämningar har ett absolut skydd med stöd av fornlämningslagen. För övriga kulturobjekt, bebyggelse och kulturlandskap, kan visst skydd åstadkommas genom upprättan-

de av detaljplan eller områdesbestämmelser - eller liksom när det gäller naturvärden genom förvärv, avtal etc. Enstaka objekt kan skyddas som byggnadsminne.

En del av de värdefulla naturområden som redovisats i kommunen har idag skydd genom olika slags förordnanden. Brattforsheden i sin hela utsträckning är naturvårdsområde (inom Filipstads kommun är även vissa delar naturreservat). En stor del av Sörmon samt Högemon är naturreservat liksom de båda skärgårdsområdena Segerstads skärgård och Arnöskärgården med Kärrholmen samt Lämpeshålan inom Ölmans ravinsystem. För stora delar av det centrala Sörmon har en NISP (naturvårdsinriktad skogsbruksplan) upprättats. Inom skärgårdsområdena finns fågelskyddsområden med landstigningsförbud vissa tider av året. Kaplansholmen i Klarälvsdeltat är föreslaget som naturreservat. Ärendet ligger hos länsstyrelsen. Kommunen har uttalat sig positivt till reservatsbildning. Klarälvens nedre lopp (som har värde av riksintresse som vandringsväg för lax) är skyddat genom laxfiskeförbud vissa tider av året. Vissa partier kring Östra Örten och Borssjön, i Väse norr om Panken samt Alsterdalen är avsatta som naturvårdsområden (landskapsskydd) enligt 19§ NVL. Ett fåtal objekt (träd) är naturminnen enligt 13§ NVL.

Många värdefulla naturområden består av våtmarker (mossar och myrar etc) eller isälvsavlagringar (grus och sand). Hotet mot dessa består främst av dikningsföretag eller täkter. Sådana företag kräver tillstånd från länsstyrelsen. För att ha en bättre beredskap för att yttra sig i sådana tillståndsärenden bör kommunen inom ramen för det fortsatta översiktsplanearbetet upprätta särskilda planer för grusförsörjning respektive torvutvinning inom kommunen. Dessutom bör ett särskilt studium av vattenfrågorna göras, där bl a skyddet av våtmarker bör behandlas.

Vissa av de områden som idag saknar skydd är av sådant värde för kommunen att någon form av skyddsåtgärder bör vidtas. De områden som presenteras nedan har både ett mycket högt naturvärde och värde som turistmål. De är också särskilt lämpliga som exkursionsmål för den planerade ekologibussens verksamhet. Områdena är idag utsatta för hot av olika slag och de kan inte skyddas utan att pågående markanvändning försvåras i sådan omfattning att ersättning till markägaren blir nödvändig.

1. Klarälvsdeltat-Klarälven

De delar som kommunen inte äger, framförallt kring Knappstadsviken-Dingelsundsådran, men även västra delen av Suttern, Videholmen, Almarsholmen samt strandskogar vid Almar, Skåre och Bohagen. Områdena är av riksintresse för naturvård eller av högsta naturvärde (Klass 1). Deltadelarna har vidare mycket högt värde som närströvområde och som turistisk potential vid en större natur-kultursatsning i Mariebergsskogen. Områdena rymmer vidare flera hotade och sällsynta växt- och djurarter. Hoten kommer framförallt från olika typer av skogsbruksåtgärder samt muddring, igenfyllnad och exploatering för bebyggelse och vägar. Områdenas värde som skogsmark är i allmänhet lågt varför kostnaderna för säkerställande är relativt ringa.

2. Hyperitbergen (Råglandaberget, Nordbyberget, Barsjöhöjden)

Hyperitbergen präglar i stor utsträckning norra kommundelen. De höga, branta och kalkrika bergen har rik flora och fauna. Att bevara ett sådant berg intakt med orörd skogsvegetation är av mycket stor betydelse ur naturvårdssynpunkt. Tillgången på gammelskog på goda boniteter är mycket dåliga.

Råglandaberget och Nordbyberget ligger båda inom område av riksintresse för naturvård. Här är det främst vissa brantpartier som är särskilt intressanta och som ännu hyser äldre skog, ofta med

stort lövträdsinslag. Ädla lövträd är vanligt förekommande. Barsjöhöjden har mycket högt naturvärde (Klass 2) och är till skillnad från de båda andra hyperitbergen relativt opåverkat av nyare skogsavverkningar. Barsjöhöjden domineras av äldre granskog. Hoten består framförallt i skogsbruksåtgärder. Önskvärt vore om hela Barsjöhöjden och vissa partier av Råglandaberget och Nordbyberget erhöll någon form av skydd. Med undantag för vissa brantpartier som är att räkna som impediment är områdena högproduktiv skogsmark.

3. Ölman och Ölmans ravinsystem
Ölman ringlar sig i söder fram genom bördiga jordbruksområden. Här och var kantas älven av lummig lövskog. Ett sådant parti är området mellan Ölmskog och Buxerud. Här finns ett tilltalande älvavsnitt som även har mycket höga naturvärden (Klass 2) och en rik flora och fauna. Älven hyser öring och är av intresse för utvecklande av naturanknuten turism. Även andra delar av älvsträckan är säkerligen av intresse. För att kunna bevara förutsättningarna för naturvärdena och för naturanknuten turism måste skogsbruksåtgärder vidtas med stor varsamhet.
Längre uppströms har Ölman bidragit till utvecklandet av ett ravinsystem som åsatts riksintresse för vetenskaplig naturvård. I vissa ravinarmar finns relativt naturlig skog med rikt växt- och djurliv. Skogen är dock aldrig särskilt gammal eftersom större delen av ravinsystemet tidigare varit betesmark. Fortsatt beteshävd av de delar som ännu hävdas bör stödjas. I området ligger Nygårdskällan, som är en naturlig artesisk källa med en kapacitet på 4000 l/minut.
Nygårdskällan var tidigare ett välbesökt turistmål. Området är idag dåligt besökt men har en stor besökspotential. Området kring källan och anmarschen dit via en stig i en någorlunda ursprunglig ravinmiljö behöver skyddas mot rationellt skogsbruk, körning med tunga maskiner mm. Dessutom krävs avtal e dyl med markägare för anläggning av parkeringsplats, stigsystem mm.

4. Kilsravinerna
Mycket djupa och imponerande raviner med intressant växt- och djurliv. Området är av mycket högt naturvärde (Klass 2) och ligger delvis i Kils kommun. Det är också mycket välbesökt närströvområde till Kils tätort. Vissa partier är någorlunda orörda av skogsbruk. Skogsbruksåtgärder kan hota naturvärdena. Förslag till skydd för vissa delar finns sedan tidigare. Någon eller några partier med någorlunda orörd vegetation bör skyddas i samråd med Kils kommun.

5. Övriga områden
Andra områden av intresse är Torrakberget söder om Västra Örten som är den enda kända naturskogen i kommunen. Området är delvis hällmarkstallskog, dvs impediment, men andra delar är mer produktiva. Området är turistiskt intressant både genom gammelskogen och genom den vackra utsikten över Örtensjöarna. Området bör skyddas mot skogsbruk. Torrakberget ligger inom riksobjekt för naturvård.

Borssjödeltat vid Byckelsälvens utlopp i Borssjön är av stort intresse ur flera aspekter. Här finns bland annat lövskogsområden med rik flora och fauna som bör skyddas.

6. För Byckelsälven vid Lindfors och Kaplansholmen pågår bildandet av naturreservat. Ärendena ligger för närvarande hos länsstyrelsen för handläggning.

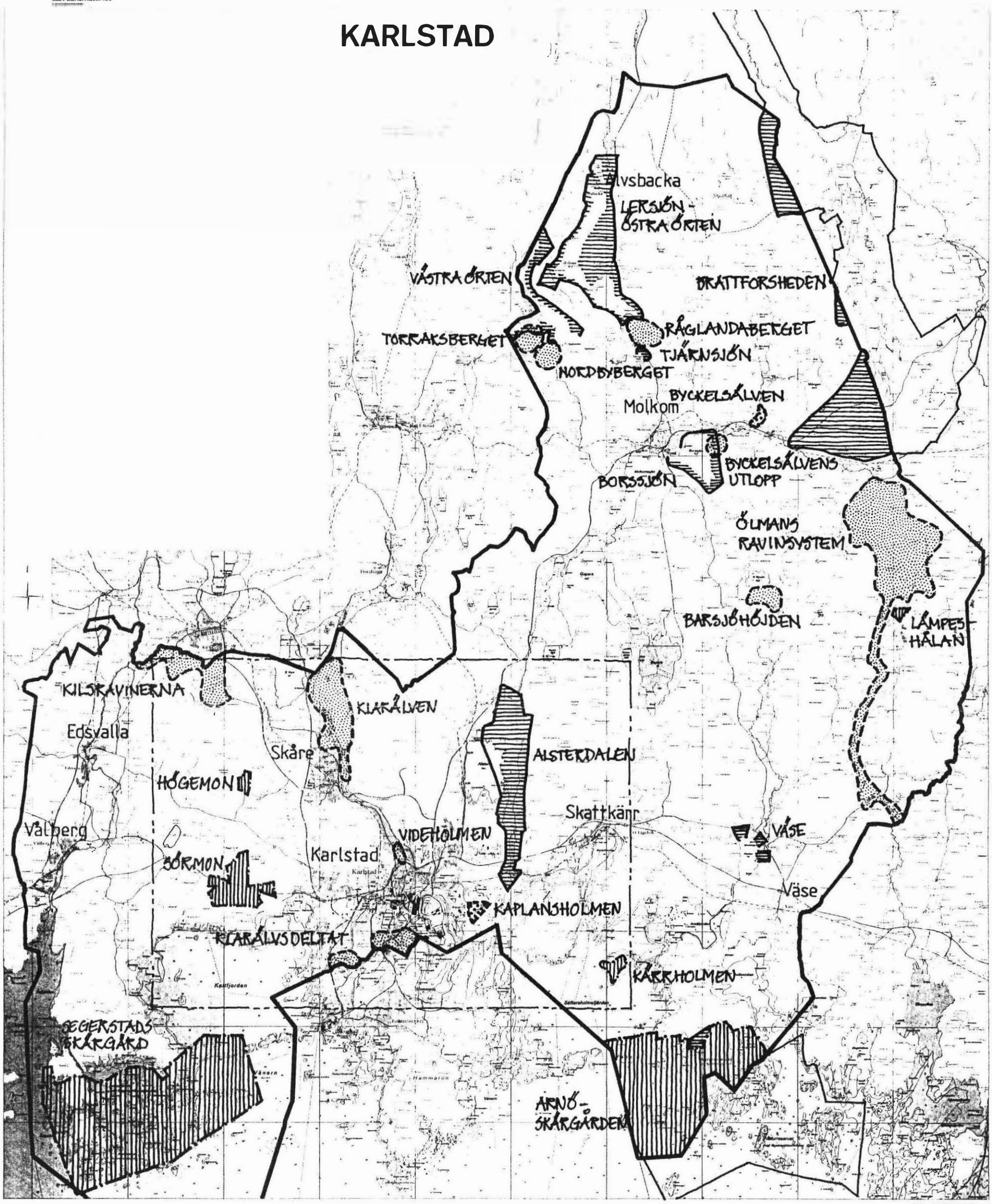
Skyddsåtgärder för kulturhistoriskt värefulla objekt och miljöer utanför stadsområdet kommer att behandlas i den fortsatta utredningen om byggande på landsbygden.

Lantmäteriet

KARTA 7
NATURVÅRD

Lantmäteriet

KARLSTAD

NATURVÅRD

TOTALFÖRSVAR

Två större områden för försvarets behov finns inom kommunen. De är dels I2:s övningsområde i direkt anslutning till regementet i Karlstad, dels Horssjöns skjutfält i Älvsbacka. För dessa områden gäller vissa restriktioner för allmänhetens tillträde. Vid viss övningsverksamhet är områdena avspärrade. Detta meddelas genom skyltning vid infartsvägar och grindar, och vid större övningar också genom annonsering. Viss uppmärksamhet måste ägnas kvarliggande ammunition, "blindgångare" etc.

Ett område längs den östra kommungränsen är bullerstört på grund av lågflygningar med militära flygplan över området.

Under den redovisning som skett i översiktsplanen finns intresseområden för totalförsvar som av sekretesskäl inte kan redovisas i kartmaterialet. Försvarsintresset är i sådana områden främst inriktat mot att följa olika markanvändningsförändringar. I de fall försvarets intressen berörs i plan- eller lovärenden sker en särskild prövning av byggnadsnämnden. Om byggnadsnämnden fattar beslut som inte är i överensstämmelse med försvarets intressen kan beslutet komma att överprövas av länsstyrelsen.

I vissa fall kan försvarets intressen leda till att bygglovplikten måste skärpas genom upprättande av områdesbestämmelser.

Kännedom om berörda områdens belägenhet och omfattning finns hos kommunen och länsstyrelsen.

